

RADIOGRAFIA ATACURILOR ASUPRA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE ȘI APĂRĂTORILOR DREPTURILOR OMULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA

1 IANUARIE – 31 DECEMBRIE 2023

Finanțat de
Uniunea Europeană

CRJM
Drepturi și justiție pentru toți

RADIOGRAFIA ATACURILOR ASUPRA ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE ȘI APĂRĂTORILOR DREPTURILOR OMULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA

1 IANUARIE – 31 DECEMBRIE 2023

INTRODUCERE

Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile (OSC) și apărătorilor drepturilor omului (ADO) din Republica Moldova reprezintă un efort comun de documentare a informațiilor și evenimentelor care contribuie la deteriorarea mediului de activitate al acestora. Radiografia este la a 7-a ediție și acoperă perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2023. Analize similare au fost prezentate pentru perioada 2016-2017¹, 2018², 2019³, 2020⁴, 2021⁵ și 2022⁶.

În sensul prezentului document, atacurile reprezintă în special declarațiile și acțiunile politicienilor, publicarea articolelor în mass-media, postările pe rețelele de socializare, aplicații și canale de știri sau intervențiile publice care prezintă sectorul non-profit drept o „grupare criminală”, „călăii sistemului” sau „poliție secretă a guvernării, care este prezentă în structurile statale de toate nivelele”, care servesc intereselor străine și care se deghizează sub forma unor proiecte sociale cu scopul de a obține cât mai multe fonduri. Uneori aceste atacuri iau forma unor decizii menite să blocheze activitatea unor OSC-uri, să limiteze accesul la informații de interes public solicitate și să încalce drepturile și libertățile omului, garantate la nivel național și internațional.

Activitatea de monitorizare și documentare a atacurilor a fost necesară în contextul în care un număr semnificativ de OSC-uri independente și ADO devin ținta numeroaselor acțiuni de discreditare și denigrare, în special după ce acestea au susținut procesele de reformă promovate de guvernare, sau au promovat drepturile omului, în special a minorităților din țară. Scopul documentului este de a atrage atenția asupra atacurilor orchestrate împotriva OSC-urilor și ADO, de a determina autoritățile publice, companiile și persoanele care le susțin să înceteze aceste acțiuni și să permită OSC-urilor și ADO să își desfășoare activitățile în mod liber. Acest

¹ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, septembrie 2016 - decembrie 2017, disponibilă la : https://crjm.org/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-21_radiografia-atac-ONGs_fin.pdf.

² Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2018: http://crjm.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-03-19-timeline-atac-OSC_2018_final.pdf.

³ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2019: <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-din-republica-moldova-in-2019/6679/>.

⁴ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2020: <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-din-republica-moldova-in-2020/19034/>.

⁵ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, ianuarie - decembrie 2021: <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-si-a-aparatorilor-drepturilor-omului-din-republica-moldova-in-2021/7551/>.

⁶ Radiografia atacurilor asupra organizațiilor societății civile și apărătorilor drepturilor omului din Republica Moldova, ianuarie-decembrie 2022: <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-in-2022/16416/>.

document își mai propune să ofere OSC-urilor și ADO posibilitatea de a formula o reacție la atacurile îndreptate împotriva lor.

În radiografia pentru anul 2023 am inclus atât atacurile îndreptate împotriva societății civile și ADO, cât și reacțiile OSC-urilor la aceste atacuri. Informațiile incluse în document au fost obținute din sursele mass-media disponibile online și din rețele de socializare, în special canalele de Telegram. Monitorizarea și documentarea atacurilor au fost efectuate pe tot parcursul anului 2023. Este important de menționat că monitorizarea ar putea să nu fie exhaustivă. Atacurile sunt prezentate în ordine cronologică, începând cu luna ianuarie 2023.

Pentru a facilita lectura și a asigura o mai mare claritate, atacurile au fost împărțite în patru categorii distincte în funcție de subiectul lor: atacuri asupra organizațiilor neguvernamentale, atacuri asupra organizațiilor media, atacuri asupra jurnaliștilor și atacuri asupra comunității LGBT. Unele dintre aceste categorii au fost subdivizate în două secțiuni, pentru a face distincția între atacurile provenite de la surse cunoscute și atacurile de pe canalele de Telegram, unde autorii, în cea mai mare parte, rămân necunoscuți. Documentul include referințe la paginile web sau rapoartele unde au fost publicate materialele relevante. Deși unele link-uri pot să nu mai fie active, autorii radiografiei dețin dovezi ale publicării materialelor în cauză.

Fenomenul atacurilor asupra societății civile nu este o problemă izolată pentru Republica Moldova. Acesta reprezintă deja o tendință în țările din regiunea de sud-est a Europei cu un nivel de democrație fragil. Această constatare a fost confirmată și de Raportorul Special al Organizației Națiunilor Unite (ONU) pentru Apărătorii Drepturilor Omului în timpul vizitei sale oficiale efectuate în Georgia în perioada 30 octombrie – 7 noiembrie 2023⁷. Metodele și instrumentele folosite pentru aceste atacuri devin din ce în ce mai sofisticate și răspândite⁸. Una dintre numeroasele consecințe negative ale acestor acțiuni este constrângerea și demotivarea OSC-urilor și a activiștilor civici să se autocenzureze sau să devină mai puțin activi⁹. Bazându-ne pe experiența altor state din regiune, putem afirma că stigmatizarea OSC-urilor poate fi un precursor al unor acțiuni de persecutare din partea statului¹⁰. Inițiativa de a documenta și monitoriza aceste atacuri este [inspirată din Ungaria](#), țară al cărei mediu asociativ se confruntă cu provocări similare de câțiva ani. Documentul de față este elaborat și prezentat de organizațiile semnatare indicate la sfârșitul radiografiei, care au colaborat la colectarea datelor.

În cazul în care dețineți o informație care poate fi catalogată drept un atac la adresa OSC-urilor, aceasta poate fi transmisă la adresa victoria.mereuta@crjm.org pentru a fi inclusă în următorul raport de monitorizare. Contribuția dumneavoastră este valoroasă pentru a documenta și evidenția aceste acțiuni, contribuind astfel la promovarea transparenței și protecția drepturilor organizațiilor societății civile.

⁷ Raportul Raportorului Special al Organizației Națiunilor Unite (ONU) pentru Apărătorii Drepturilor Omului 30 octombrie – 7 noiembrie 2023, Vizită în Georgia: <https://srdefenders.org/country-visit-report-georgia/>.

⁸ Balfour R., Bouchet N., Document de politici "Supporting Civil Society in Eastern Europe and the Western Balkans: Old and New Challenges", 2018, GMF Europe Program, disponibil la: <https://www.gmfus.org/news/supporting-civil-society-eastern-europe-and-western-balkans-old-and-new-challenges>.

⁹ Amnesty International, "Laws designed to silence: the global crackdown on civil society organizations" (2019) ACT 30/9647/2019, p. 2, disponibil la: <https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT3096472019ENGLISH.PDF>.

¹⁰ Buyse A., "Squeezing civic space: restrictions on civil society organizations and the linkages with human rights", 2018, The International Journal of Human Rights, 22:8, p. 966-988, disponibil la: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13642987.2018.1492916>.

REZUMATUL PRINCIPALELOR CONSTATĂRI ÎN 2023

Atacurile asupra organizațiilor societății civile (OSC) și apărătorilor drepturilor omului (ADO) în Republica Moldova în anul 2023 au rămas la niveluri comparabile cu anul precedent. Cu toate acestea, o schimbare semnificativă a fost observată în modalitatea de propagare a acestor atacuri, cu o scădere a prezenței lor în presa tradițională, televiziune și radio, și o creștere a incidentelor pe rețelele de socializare. **În special, s-a remarcat o proliferare a diverselor canale de Telegram, unde au avut loc tot mai multe atacuri desfășurate sub anonimat.** Acest fenomen poate fi atribuit probabil faptului că în prezent, această platformă nu este supusă legilor care reglementează activitatea mass-media, ceea ce presupune că distribuția tot mai frecventă a informațiilor și narativelor false rămâne practic neacoperită. De asemenea, s-a constatat că aceste canale de Telegram au adoptat o tendință de a sprijini sau de a proteja imaginea unor partide politice sau politicieni cu o reputație controversată. Mai mult, există o dinamică de susținere reciprocă între aceste canale, multe publicații fiind redistribuite frecvent între ele.

Atacurile înregistrate pe parcursul anului 2023 au fost strâns legate de reforma justiției, fiind îndreptate împotriva OSC-urilor și a reprezentanților acestora, care au promovat sau care s-au implicat activ în acest proces. De asemenea, atacurile s-au concentrat în jurul unor evenimente precum alegerile locale generale din noiembrie 2023, Festivalul Comunității LGBT+ din Moldova „Moldova Pride” și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) din 17 ianuarie 2023¹¹, prin care a cerut statelor membre ale Consiliului Europei să adopte legislație care să recunoască și să asigure protecția cuplurilor de același sex¹². Organizațiile media și jurnaliștii de investigații care au realizat anchete referitoare la foști sau actuali demnitari și politicieni implicați în presupuse cazuri de corupție au fost, de asemenea, ținta multor dintre aceste atacuri.

Atacurile lansate pe parcursul acestui an au inclus declarații publice false și denigratoare, discursuri de incitare la ură, stigmatizări, injurii, intimidări, amenințări, inițierea unor acțiuni în instanța de judecată, precum și emiteri de dispoziții menite să blocheze activitatea

¹¹Cauza Fedotova și alții c. Rusiei: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222750>.

¹²Poziția CtEDO a fost confirmată la 23 mai 2023, în cauza Buhuceanu și alții vs. România, prin care CtEDO a condamnat România pentru neasigurarea unui cadru legal de recunoaștere și protecție a dreptului la respectarea vieții private și de familie a cuplurilor de același sex: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-224774>.

unor OSC-uri, să limiteze accesul la informații de interes public solicitate și să încalce drepturile și libertățile omului, garantate la nivel național și internațional. OSC-urile din Moldova au fost adesea acuzate și pentru acapararea funcțiilor publice cheie în diverse instituții ale statului, fiind asociate cu conceptul de „GONGO”, care se referă la organizațiile non-guvernamentale înființate sau sponsorizate de guvern în scopul promovării intereselor sale politice, și care, sub aparența unor proiecte sociale, urmăresc de fapt promovarea propriilor interese, distorsionând astfel conceptul de societate civilă.

Câteva OSC-uri au fost ținta directă a atacurilor frecvente în anul 2023, printre care se numără Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE), Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Fundația Soros Moldova (FSM), Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI), Centrul de Investigații Jurnalistice (CIJ), AO „Media Alternativă” (TV8), și Asociația Presei Independente (API). Aceste organizații au fost adesea acuzate că servesc intereselor Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS) sau intereselor străine, că sunt politizate și că exploatează problemele sociale în scopul obținerii de fonduri.

IPRE și CRJM au fost cel mai frecvent vizați de atacuri în legătură cu reforma justiției. IPRE a fost învinuit de spionaj politic, fiind descris drept o „grupare criminală care desfășoară activități ilegale” în interesul președintei Republicii Moldova, Maia Sandu, în interesul PAS și al partenerilor externi. Aceste atacuri s-au intensificat în contextul scandalului privind accesarea datelor personale, declanșat în timpul concursului pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS). CRJM a fost frecvent acuzat că este în spatele procesului de reformare a sistemului judiciar, controlând Comisia Pre-Vetting prin intermediul foștilor membri ai asociației care fac parte din comisie. FSM, la rândul său, a fost denumită „o organizație criminală transnațională” care afectează economia, capturează instituțiile statului și creează dezbinare în societate în toate țările în care activează, fiind propusă eliminarea acesteia de pe teritoriul țării, similar cazului din Ungaria¹³. De asemenea, CJI, CIJ, TV8 și API au fost adesea acuzate că fac parte din rețeaua lui Soros, că sunt în strânsă colaborare cu guvernarea și că manipulează și induc în eroare opinia publică.

Atacuri au fost lansate și împotriva apărătorilor drepturilor omului, precum jurnalista de investigații Mariana Rață, jurnaliștii documentariști Viorica Tătaru și Andrei Captarenco, directoarea Ziarului de Gardă (ZdG), Alina Radu, activiștii LGBT+ Angelica Frolov și Leo Zbancă. Aceștia au fost acuzați că sunt complice la „crimele PAS-ului”, că sunt plătiți „cu premii în plicuri, granturi și salarii excesive” și că reprezintă „o mizerie, murdărie și descompunerea societății”. Au fost publicate și îndemnuri la agresiune fizică împotriva unora dintre aceștia.

În urma invaziei Federației Ruse în Ucraina la 24 februarie 2022, Republica Moldova a fost supusă unui război hibrid, manifestat prin propagandă politică, dezinformare, atacuri cibernetice, șantaj energetic și presiuni economice. Mesajele propagandistice împotriva guvernului, reformelor și integrării europene s-au intensificat în timpul alegerilor locale din noiembrie 2023. În acest context, Comisia pentru Situații Excepționale (CSE) a emis, la 30 octombrie 2023, o dispoziție¹⁴ de suspendare a licențelor de emisie pentru șase posturi de televiziune – Orizont

¹³Propagandă dirijată de guvernul lui Viktor Orbán prin care Soros fusese transformat în inamicul public primar al Ungariei, ceea ce a provocat retragerea fundației din țară: <https://moldova.europalibera.org/a/soros-de-la-budapesta-la-berlin-/29228208.html>.

¹⁴Dispoziția Comisiei Situații Excepționale nr. 91 din 30 octombrie 2023: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/dispozitia_cse_nr.91_30.10.2023_1.pdf.

TV, ITV, Prime TV, Publika TV, Canal 2 și Canal 3, precum și pentru 30 de site-uri – pe motiv că acestea ar fi subordonate grupărilor criminale ale lui Plahotniuc și Șor, care prin narative manipulative și campanii de dezinformare ar promova interesele Federației Ruse, având ca scop destabilizarea țării și subminarea procesului democratic. Prin urmare, posturile de televiziune au fost considerate un pericol pentru securitatea informațională. Decizia CSE a fost luată prin derogare de la art. 84 alin. 10 din Codul serviciilor media audiovizuale, care prevede că suspendarea licenței de emisie se aplică doar după ce au fost aplicate alte sancțiuni și abaterile s-au repetat, și de la prevederile Codului de procedură civilă, precum că suspendarea licențelor o face instanța de judecată. În consecință, la 30 octombrie 2023, mai multe OSC-uri au emis o declarație¹⁵ prin care au cerut autorităților să comunice transparent toate circumstanțele factice și juridice care au stat la baza deciziei CSE de a suspenda dreptul de emisie al celor șase posturi de televiziune. Acestea și-au exprimat totodată regretul că apelul anterior¹⁶ privind suspendarea licențelor altor 6 posturi de televiziune a fost ignorat.

În paralel, în timpul alegerilor locale din noiembrie 2023, au avut loc numeroase incidente de atacuri din partea politicienilor implicați în campanii electorale, manifestate atât în spațiul public, cât și în mediul online, pe diverse rețele de socializare, în special pe canalele de Telegram și TikTok. Aceste atacuri au implicat declarații denigratoare, insulte, propagare de informații false și amenințări la adresa jurnaliștilor, precum și decizii ce au avut ca rezultat limitarea abuzivă a activității unor OSC-uri. În 2023, Centrul informațional GENDERDOC-M, activiștii din cadrul centrului și întreaga comunitate LGBT+ au continuat să fie ținta unor declarații denigratoare, stigmatizării și incitării la ură, fiind un instrument manipulativ frecvent utilizat în discursurile populiste ale multor politicieni din Republica Moldova. Aceste atacuri s-au accentuat în special în urma unei hotărâri CtEDO privind recunoașterea și protecția cuplurilor de același sex, în timpul desfășurării Marșului „Moldova Pride” și în perioada alegerilor locale generale din noiembrie 2023.

În 2023, numărul portalurilor media „active” care au preluat conținut de la surse cu reputație dubioasă au fost puține din cauza dispozițiilor CSE privind suspendarea licențelor, dar și a migrării acestora către alte platforme, în special Telegram¹⁷.

Printre politicienii care au publicat informații tendențioase și denigratoare despre OSC-uri și/sau reprezentanți ai acestora, se evidențiază deputatul Blocului Socialiștilor și Comuniștilor din Moldova (BSCM), Bogdan Țîrdea, și fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon.

Lista semnatarilor este indicată la sfârșitul documentului.

¹⁵Declarație privind suspendarea dreptului de emisie a șase posturi de televiziune: <https://cji.md/cji-apel-si-centrul-acces-info-isi-exprima-in-grijorarea-in-raport-cu-suspendarea-licențelor-posturilor-tv-in-conditii-de-lipsa-de-transparenta/>

¹⁶Declarație privind suspendarea dreptului de emisie a șase posturi de televiziune din 2022: <https://crjm.org/declaratie-privind-suspendarea-dreptului-de-emisie-a-sase-posturi-de-televiziune/>

¹⁷Canalele de Telegram care au fost active în preluarea și crearea de conținut cu caracter dubios și manipulatoriu: t.me/lustratiapreseiMD, t.me/casadenebuni, <https://t.me/observatorul>, <https://t.me/prepetting>, t.me/luchianiuc.com, t.me/moldovatelegraph, t.me/patriot137, <https://t.me/vitalieflorea>, <https://t.me/ZiuaMoldova>, <https://t.me/indexMD> etc.

IANUARIE – DECEMBRIE 2023

ATACURI ÎMPOTRIVA OSC-URILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI A REPREZENTANȚILOR SOCIETĂȚII CIVILE

Ianuarie – noiembrie 2023 Atacurile din surse cunoscute

6 ianuarie 2023

Avocatul Iurie Mărgineanu [a caracterizat](#) ONG-urile din Moldova ca fiind „un fel de poliție secretă a guvernării, care este prezentă în structurile statale de toate nivelele”. Acesta a subliniat că unele ONG-uri din țară „s-au vopsit politic”, primind fonduri substanțiale pentru a „ajuta guvernarea în curățarea sistemului judecătoresc și nu numai...”. Postarea sa viza inclusiv „ONG-ul IPRE, acela despre care tot îl promova ministrul justiției” care „cică au un scop nobil de sprijinire a mecanismului de evaluare extraordinară a actorilor din justiție în cooperare cu „parteneri internaționali de dezvoltare””. De asemenea, el a menționat că ONG-urile moldovenești, în calitatea lor de „poliție secretă”, au obținut acces la bazele de date ale judecătorilor, procurorilor, avocaților și altor actori din justiție „care nu pupă papucii și... politicienilor” și raportează aceste informații „stăpânilor lor”, făcând referire la partenerii de dezvoltare. În plus, acesta a afirmat că atunci când „actorii nestatali”, prin care se subînțelege „mafia, lideri militari, ONG-uri etc.”, „iau locul instituțiilor statului – acesta poartă titulatura de stat eșuat”.

15 ianuarie 2023

În cadrul unei emisiuni la canalul de televiziune NTV Moldova, deputatul PSRM, Bogdan Țirdea, [a menționat](#) că „la momentul actual nu poți face niciun pas în Parlament fără ca să fie adresată întrebarea: dar societatea civilă a oferit expertiza sa? Societatea civilă este de acord cu această lege? Pentru mine acesta a fost un șoc”. La întrebarea moderatoarei cu privire la cine anume se referă când se menționează societatea civilă, acesta a răspuns că „societatea civilă nu se referă la Mitropolia Moldovei, Doamne ferește, syndicatele, patronatele sau anumite asociații de cetățeni”, dar „sunt aceste 100 de ONG-uri care au creat în Moldova o rețea și monitorizează toate proiectele de legi, toate achizițiile de stat, plecările Președintelui, absolut tot. Monitorizează și critică din perspectiva intereselor donatorilor, din perspectiva intereselor celor care plătesc”. Bogdan Țirdea a distribuit ulterior această secvență din emisiune, adăugând comentariul: „Cu acești indivizi nu este de glumit. Vor elimina rapid orice adversar. De aceea toți se tem de ei și nu rostesc numele lor în zadar” («С этими ребятами шутки плохи. Быстро уничтожат любого оппонента. Поэтому их все боятся, имя не произносят все»).

16 ianuarie 2023

În cadrul emisiunii „[Puterea a patra](#)”, ministrul infrastructurii și dezvoltării regionale, Andrei Spînu, a fost întrebat de către jurnalistul Gheorghe Gonța dacă acesta consideră acceptabil ca funcționarii de stat din Republica Moldova „să primească salariul oficial prin ONG-uri” (min. 51:52), având în vedere că acest fenomen există conform „scurgerilor de informații de pe Telegram”. Andrei Spînu a afirmat că nu dispune de detalii specifice și că poate furniza clarificări doar în ceea ce privește ministerul pe care îl conduce. De asemenea, el a subliniat că este necesar să renunțăm la populism.

1 februarie 2023

Fostul prim-ministru al Republicii Moldova, Vlad Filat, a fost invitat în cadrul emisiunii „[Puterea a patra](#)”, pentru a comenta hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) din 31 ianuarie 2023, pronunțată în cauza sa [Filat c. Moldovei](#), în care a constatat violarea Articolului 6 §1 din Convenție care garantează dreptul la un proces echitabil. Hotărârea se referă la procedurile penale în care Vlad Filat a fost judecat și condamnat în 2016. În cadrul emisiunii, fostul premier a denumit CRJM „ONG-ul ăsta care se ocupă de toate reformele pe dimensiunea justiției, toate foarte „reuite”” (min. 15:40), susținând că membrii CRJM ocupă funcții în Comisia Pre-Vetting și secretariatul Comisiei și sunt „oameni implicați în a face rău, nu a face bine, pentru că astea sunt rezultatele”. De asemenea, Filat a susținut că a avut o comunicare cu Directorul Programului Justiție din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, pe care o va face publică la momentul potrivit, deoarece ceea ce a făcut CRJM-ul, acesta de fapt „a dat verdictul Curții Supreme de Justiție, au anticipat”, referindu-se la [o analiză](#) juridică realizată de CRJM în legătură cu această hotărâre, cu scopul de a clarifica confuziile apărute în spațiul public. În cadrul analizei, CRJM a subliniat că în hotărârea sa, CtEDO a statuat doar că examinarea procesului în ședință închisă nu a fost justificată, fără a menționa necesitatea rejudecării cauzei. Încălcarea caracterului public al procesului, de regulă, nu este suficientă pentru a determina redeschiderea unui proces.

Vlad Filat a mai fost rugat să-și [exprime poziția](#) privind Adunarea Națională „Moldova Europeană” din 21 mai 2023 (min. [55:09](#)). Acesta a declarat că discuțiile pe care le-a avut șefa statului cu privire la acest eveniment nu au implicat partidele politice, ci doar reprezentanții societății civile. El a criticat IPRE, denumindu-l „spărgătorul de date personale deja number one din toate globurile pământestești”, și a calificat alți reprezentanți ai societății civile drept „propagandiștii Maiei Sandu și ai PAS-ului”.

23 februarie 2023

Fostul președinte interimar al Asociației Judecătorilor din Republica Moldova, Ion Chirtoacă, a [declarat](#) că „sunt ONG-uri interesate să denigreze activitatea judecătorilor”. Această afirmație a fost făcută în contextul mai multor [demisii ale judecătorilor](#) din cadrul Curții Supreme de Justiție, care au avut un impact semnificativ asupra activității acesteia.

18 martie 2023

La o zi după [Adunarea Generală a Judecătorilor](#) din 17 martie 2023, fostul premier, Ion Chicu, a lansat mai multe atacuri la adresa Directorului Programului Justiție din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, [într-o postare](#) pe pagina sa de Facebook. Chicu a afirmat că „Litvinenco și-l împinge pe cumnatul său Gribincea” pentru a deveni al șaselea judecător al Curții Constituționale, adăugând că acesta ar fi „trimis de Maia să preia această funcție”. De asemenea, Chicu a adăugat că scopul președintei Republicii Moldova nu a fost să reformeze justiția, ci să o captureze, și că unul dintre „mai marii” reformei ar fi Vladislav Gribincea, pe care Chicu l-a denumit „ratat”.

23 martie 2023

Fostul premier, Ion Chicu, [a acuzat](#) IPRE pentru spionaj ilegal și a anunțat că va depune o plângere penală la Procuratura Generală prin care ar cere tragerea la răspundere a celor responsabili pentru accesarea ilegală a datelor cu caracter personal. Acesta a denumit IPRE „grupare criminală care desfășoară activități ilegale în interesul Maiei Sandu și PAS”, dar și „criminali finanțați din impozitele cetățenilor germani”. Chicu a mai menționat că nu avea dubii că „acești indivizi spionează pe oricine în această țară, care ar prezenta interes pentru gruparea criminală PAS”. Acuzația a apărut în contextul [scandalului privind accesările ilegale de date personale](#), declanșat în timpul concursului pentru funcția de procuror-șef PCCOCS, în care Eugeniu Rurac, fost procuror anticorupție și unul dintre candidații la funcția de șef al PCCOCS, a solicitat suspendarea concursului până la formarea unei noi comisii de preselecție și excluderea directorului executiv IPRE, Iulian Groza.

La rândul său, directorul IPRE [a declarat](#) că a avut loc [o accesare ero-nată a datelor](#), iar Ion Chicu nu s-a adresat la IPRE pentru explicații în legătură cu acest incident.

19 aprilie 2023

Scriitorul Vasile Ernu [a declarat în cadrul emisiunii „Puterea a patra”](#) (min. 42:33) că ministerele „încep să semene cu niște ONG-uri”, și politica de stat adoptă „formele de organizare și de gândire ale ONG-urilor, care au o misiune socială total diferită”, ceea ce acesta califică drept „un lucru dăunător”. De asemenea, acesta a afirmat că ar fi mai bine ca ONG-urile să fie separate de activitatea politică – „ele să se ocupe cu treburile lor, iar politicienii – cu ale lor. Dacă le vom amesteca prea mult, vom pierde”.

Erată:

Textul publicat inițial, care descrie afirmațiile scriitorului Vasile Ernu în cadrul emisiunii menționate, nu reflectă fidel declarațiile sale. CRJM regretă această omisiune admisă din cauza procesării unui volum mare de informații și publică această erată.

Declarația rectificată (de la 53:00, nu 42:33): „Pe mine ceea ce mă deranjează este în momentul în care ministerele încep să arate ca ONG-urile, în care politicile statului încep să arate ca politici...ca forme de organizare și de gândire a ONG-urilor care au cu totul altă funcție socială. Și atunci lucrul

acesta mi se pare dăunător, nu ajută pe nimeni și pe termen mediu și lung avem de pierdut. De asta eu spun că e bine să separăm: ONG-urile să-și vadă de treaba lor și politica să-și vadă de treaba ei, fără a le amesteca prea mult...când le amestecăm prea mult, de obicei, avem de pierdut"

Notă: După sesizările autorului acestor afirmații, CRJM a urmărit repetat emisiunea în cauză și, chiar dacă prestația acestuia nu este un atac clasic împotriva OSC sau ADO, afirmațiile făcute, în special sintagma „ONG-urile să-și vadă de treaba lor și politica să-și vadă de treaba ei” au fost percepute ca o limitare a implicării ONG-urilor. Trebuie subliniat că dreptul OSC-urilor de a se angaja în activități, inclusiv în cele ce vizează politicile publice, este strâns legat de libertatea de exprimare, dreptul de asociere și de întrunire.

ONG-urile au un rol vital în influențarea politicilor publice și în reprezentarea intereselor societății civile, ceea ce necesită adesea interacțiune cu factorii de decizie politică. Atunci când se promovează proiecte de lege care pun în pericol sustenabilitatea statului sau statul de drept, ONG-urile nu doar că au dreptul, ci și obligația de a interveni, chiar dacă unii ar cataloga aceste acțiuni drept „activitate politică”.

19 mai 2023

Președintele Platformei Demnitate și Adevăr, Dinu Plîngău, [a declarat](#) că rezultatele negative ale [raportului](#), realizat de Grupul de State împotriva Corupției din cadrul Consiliului Europei (GRECO) privind măsurile anticorupție întreprinse de Republica Moldova, se datorează „ONG-urilor controlate de PAS, care ziceau că am îndeplinit 89%, 90%, 290% din recomandările UE, iar la capitolul justiției suntem cei mai tari din lume (poate doar la capitolul PowerPoint)”. Acesta a mai menționat că speră că foștii colegi realizează „măcar acum, după această palmă, că nu poți face o reformă din mers”, apelând la „călăii sistemului” făcând astfel referire la ONG-uri.

7 august 2023

Juristul Igor Stoica a menționat în cadrul unei [postări](#) pe pagina sa de Facebook, că ONG-urile din Republica Moldova nu-și îndeplinesc rolul social, reprezentanții acestora preluând diverse funcții în instituțiile de stat. Stoica a evidențiat similitudinea ONG-urilor din Moldova cu conceptul de „GONGO” referindu-se la acele organizații care „au scopul de a se deghiza în forma unor proiecte sociale” dar care, în realitate, urmăresc interesele politice ale serviciilor secrete sau ale grupurilor de guvernare, și astfel „denaturează societatea civilă”. Acesta a mai afirmat că în Republica Moldova „de iure, societatea civilă există, însă de facto – moare”.

Fostul procuror, Gheorghe Malic, [a comentat](#) postarea lui Stoica, susținând că în Moldova „o bună parte a ONG-iștilor, prin esența și scopul lor, au avut interesul primar doar de a profita pe seama problemelor sociale”. Malic a confirmat observațiile lui Stoica privind preluarea funcțiilor statale de către societatea civilă, susținând că acestea, într-un final, urmează să „înghită statul”.

Aceste postări au fost redistribuite de judecătoarea Victoria Sanduța, care [a afirmat](#) că „această propagandă pro-guvernamentală, dusă la greu de unii „ong-iști” și unii „jurnaliști independenți”, este dezgustătoare pentru democrație”. Aceasta a subliniat că un fenomen similar a contribuit la instaurarea regimurilor autoritare în Rusia și Germania nazistă.

1 septembrie 2023

Fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon, a făcut câteva [declarații](#) referitoare la FSM, în cadrul transmisiunii live pe Facebook intitulată „În direct cu Igor Dodon”. Acesta a menționat că pentru lichidarea sediului Soros în țară este necesar „să fii la guvernare și să ai o majoritate”. Acesta a dat exemplul Ungariei, în care prim-ministrul Viktor Orban, fiind „într-o țară UE, într-o țară NATO, a promovat legi care au redus influența organizațiilor finanțate din exterior, cum ar fi Soros, în politica externă a statului”. Dodon a afirmat că este de acord cu această politică și că asemenea acțiuni ar fi posibile și în Republica Moldova în cazul în care ar exista „o majoritate parlamentară și un Guvern care să fie în favoarea Moldovei, nu în favoarea UE sau Rusiei”. Acesta a adăugat că, dacă va ajunge la guvernare, va iniția asemenea reforme și că este necesar să urmărim exemplul Ungariei.

26 septembrie 2023

În cadrul [emisiunii „Rezoomat”](#) de la canalul de televiziune Rlive, a avut loc o polemică între politicianul Dinu Plîngău și membrul CSM, fost membru al CRJM, Ion Guzun. Dinu Plîngău a sugerat că membrii CRJM sunt numiți în mai multe funcții cheie din domeniul justiției și că reforma justiției ar fi efectuată exclusiv de către această asociație (min. 14:00).

4 octombrie 2023

Pe platforma de socializare Facebook, a fost creat [un eveniment](#) care a reprezentat un atac asupra CRJM. Evenimentul a fost intitulat „STOP CRJM! STOP REFORMELOR INJUSTE!”. În descrierea evenimentului a fost notat: „Sub paravanul reformării justiției, clanul CRJM subminează și compromite justiția, având drept scop supunerea acesteia propriilor interese”. Data și ora desfășurării evenimentului au fost setate pentru 3 decembrie 2023, la ora 10:00, zi de duminică, la sediul CRJM. Postarea a fost făcută publică, fiind disponibilă pentru orice persoană, indiferent dacă are sau nu un cont de Facebook. Ca fotografie de fundal pentru eveniment, a fost folosit logo-ul CRJM, cu o bandă roșie în formă de X peste el – un semn al anihilării.

7 octombrie 2023

În contextul lansării campaniei electorale în mun. Bălți, în care Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) și-a prezentat echipa de candidați pentru funcțiile de primar general și consilieri municipali, fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon, [a declarat](#) că este timpul ca Moldova să revină în mâinile cetățenilor săi, deoarece țara la moment „nu este a noastră, dar supusă lui Soros și diferitor ONG-uri, care îi dictează Maiei Sandu și altor păpușe ce să facă cu poporul nostru”.

1 noiembrie 2023

Fostul primar al orașului Codru și fost membru al Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM), Vladimir Munteanu, [a publicat](#) o postare pe pagina sa de Facebook în care a adus acuzații Asociației „Primăria mea” din Codru pentru propagarea de informații false, denigrarea imaginii sale și practicarea partizanatului politic. Acesta a făcut referire la un articol informativ publicat de asociație care prezenta toți candidații la funcția de primar pentru orașul Codru, în care, în cazul său, au fost incluse informații referitoare la averea sa.

Vladimir Munteanu a considerat acest tratament discriminatoriu, deoarece doar în cazul său au fost incluse astfel de informații.

Într-o [declarație](#) ulterioară a asociației, aceasta a explicat că informațiile prezentate în articol au fost obținute exclusiv din surse publice și că, spre deosebire de alți candidați, Vladimir Munteanu a ocupat funcția de primar al orașului Codru timp de trei mandate, deținând diferite funcții publice în cadrul primăriei pe parcursul a 24 de ani. Astfel, asociația a considerat necesar să analizeze și să prezinte informațiile din declarația de avere a acestuia, un proces aplicat și în cazul altor candidați care au deținut funcții publice. Vladimir Munteanu [a mai acuzat](#) asociația de practicarea partizanatului politic și în timpul scrutinului anterior din 2019.

3 noiembrie 2023

În [ajunul dezbaterilor electorale](#) pentru funcția de primar al orașului Durlești, organizate de Asociația „Primăria mea” în data de 29 octombrie 2023, Primăria a încercat să limiteze abuziv activitatea Asociației, informându-i [printr-o scrisoare](#) că aceștia nu au dreptul să organizeze astfel de evenimente. Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Durlești a transmis [o scrisoare](#) similară, specificând că candidații la funcția de primar pot participa doar la dezbaterile organizate de instituțiile mass-media.

Pentru a clarifica această situație, Asociația s-a adresat la Comisia Electorală Centrală (CEC), care a [subliniat](#) că asociațiile obștești care desfășoară activități de educație electorală au dreptul să organizeze liber dezbateri electorale publice cu candidații în alegeri. Acest caz [a fost analizat](#) și de misiunea de observare Promo-LEX, care a susținut poziția CEC.

¹⁸Filmarea ședințelor consiliilor locale, cazul Durlești: <https://cpr.md/2024/03/12/filmarea-sedintelor-consiliilor-locale-da-sau-ba/>

Aceasta nu reprezintă prima încercare¹⁸ a Primăriei orașului Durlești de a constrânge activitatea Asociației, al cărei scop este să apropie aleșii locali de locuitori. În trecut, Primăria [a refuzat](#) să o includă în lista generală a părților interesate, privându-i astfel de accesul la informații cu privire la procesul decizional al Primăriei și Consiliului local. Aceasta ar fi permis asociației să informeze cetățenii despre activitatea aleșilor locali și să contribuie la asigurarea transparenței în luarea deciziilor. Motivul invocat de Primărie a fost că petiția nu a fost motivată conform prevederilor Codului administrativ. La 29 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție [a dat câștig de cauză](#) Asociației „Primăria mea”, care a contestat refuzul Primăriei de a o include în lista părților interesate. Ca urmare, Primăria a fost obligată să includă Asociația în această listă. Potrivit declarațiilor Asociației, Primăria [catalogase](#) solicitările lor drept „neîntemeiate”, acuzându-i că perturbază activitatea primăriei „prin diverse demersuri ONG-iste care sunt sponsorizate de Fundația Soros” și că nu acționează în interesul cetățenilor.

Martie – decembrie 2023

Atacuri de pe canalele de Telegram (includ surse anonime)

2 martie 2023

Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a susținut că „Comisia Pre-Vetting pare a fi un fel de filială a CRJM-ului lui Gribincea”. Autorul a subliniat că rudele angajaților actuali și foștii membri ai asociației fac parte din comisia prenotată. A fost distribuit narativul că Comisia Pre-Vetting nu este independentă și că este controlată de către CRJM și Directorul Programului Justiție din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, în particular.

2 martie 2023

Canalul de Telegram „Comisia „Pre-Petting”” a publicat o postare în care l-a denumit pe Vladislav Gribincea „cel mai ghinionist reformator din istoria statului Republica Moldova” pentru că ar fi eșuat să devină „șef pe toți avocații”, procuror general, președintele CSJ și chiar președintele CSM, de aceea „din ură a hotărât să distrugă tot prin „reformă””. De asemenea, autorul postării a susținut că „Acest personaj cumnat cu Sergiu Litvinenco a pus justiția pe stand-by”.

17 martie 2023

Vlogger-ul și autorul unui canal de Telegram, cunoscut sub numele său, Vitalie Florea, a publicat un videoclip în care a numit FSM „mama petușilor”, acuzându-i că ar fi primit undă verde să facă ce doresc în Moldova. El a adăugat că „această curcubășiune sorosistă și moldovenii sunt două lucruri incompatibile” și că e timpul „să alegem ori noi și Moldova, ori sorosiștii”. Într-una din postările anterioare, acesta a accentuat că FSM este o „organizație criminală transnațională care distruge economia, capturează instituțiile statului și justiția, dezbină societatea în toate țările în care activează”, adăugând că aceasta trebuie recunoscută drept o „organizație teroristă” și trebuie interzisă în Republica Moldova, această decizie oferind moldovenilor „mici șanse de a supraviețui ca neam și țară”.

Acesta a mai distribuit un video care prezenta protestele antiguvernamentale ce aveau loc în Erevan, ca urmare a ofensivei azerilor în Nagorno-Karabakh. În postare, el a atribuit organizarea acestor proteste „sorosiştilor” și serviciilor secrete „ale unor țări extrem de democratice”, accentuând similitudinea cu evenimentele din Ucraina și Georgia, scopul FSM fiind „reducerea arealului de influență al Federației Ruse”. De asemenea, a sugerat că „opoziția noastră ar trebui să ia lecții”, menționând posibilitatea de a urma „cursuri de formare la Fundația Soros”.

Este important de menționat că pe acest canal de Telegram, FSM este adesea subiectul atacurilor, fiind inclusiv redistribuite materiale din surse internaționale, care prezintă Fundația într-o lumină negativă.

13 aprilie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare la care era atașat un poster informativ cu privire la faptul că Directorul Programului Justiție din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, alături de alți juriști, va participa în calitate de invitat la emisiunea „Cutia neagră” de la TV8. Autorul postării a utilizat expresii necenzurate, învinuindu-l pentru compromiterea reformei justiției. Adițional, a insinuat că Vladislav Gribincea controlează din umbră activitatea Comisiei Pre-Vetting și că influențează deciziile acesteia, făcând totodată aluzie că scopul principal al acestuia este să devină președintele Curții Constituționale a Republicii Moldova.
23 mai 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a sugerat că din momentul în care membrii Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) au solicitat Comisiei juridice a Parlamentului să interpreteze cum se calculează cvorumul la luarea deciziilor privind cariera judecătorilor, aceștia ar fi mai bine să se adreseze la CRJM pentru că „este deja un fapt notoriu cine va scrie avizul Comisiei Stamate din Parlament”, insinuând astfel ideea că activitatea comisiei de profil este controlată de către asociație. Mesajul face parte dintr-o narativă falsă care susține că CRJM influențează instituțiile de stat din domeniul justiției și procesul de reformare a sistemului judiciar.
23 mai 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare ofensatoare în adresa Directorului Programului Drepturile Omului din cadrul CRJM, Daniel Goinic, dar și împotriva asociației per ansamblu. Conex, Directorul Programului Justiție din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, a fost numit „marele îngropator al Reformelor Justiției”. Narativul postării este că CRJM, dar și alte OSC-uri, sunt preocupate în special de absorbția fondurilor străine, însă nu produc nimic și nu aduc plus valoare. CRJM a fost învinuit că dezinformează partenerii externi și donatorii, în scopul obținerii finanțărilor. OSC-urile au fost denumite drept „sugători de fonduri europene și de partid”.
23 mai 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare pe pagina sa de Facebook în care a calificat CRJM drept un „pseudo-ONG”, menționând că Raportul CRJM și Raportul GRECO ar fi „două lumi paralele”. Într-o altă postare acesta a sugerat că CRJM este implicat în presupusele „fărădelegi” care au loc la CSM în contextul amânării audierii celor 25 de judecători care au solicitat numirea în funcție până la atingerea plafonului de vârstă. Anatol Chirilov a susținut că din momentul în care CRJM este „subordonat” directorului de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, acesta nu va „reacționa la aceste crime”.
25 mai 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a acuzat Comisia Pre-Vetting că ar fi o „bătă politică” și că nu este independentă, fiind influențată de CRJM și foștii membri ai acestei asociații. Postarea a fost făcută în contextul respingerii cererilor înaintate de reprezentanții Comisiei privind recuzarea judecătorilor care examinau contestațiile înaintate împotriva deciziilor sale.

Ulterior, același canal de Telegram a publicat o postare în care a anexat două capturi de ecran ale portalului online al agendelor ședințelor Colegiului civil și de contencios administrativ al CSJ. Autorul a susținut că respingerea cererilor de recuzare va conduce la condamnarea țării la CtEDO. S-a sugerat că eventualul prejudiciu ar trebui să fie suportat de către membrii Comisiei Pre-Vetting, adică „reprezentanții CRJM” sau „reformatorii justiției”, care se referă inclusiv la directorul de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea.

9 iunie 2023

În contextul declarației președintelui țării cu privire la situația tensionată dintre Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție, canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care i-a sugerat directorului de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, să redenumescă „CRJM în GPRJ (Groparul P**** de Reformatore al Justiției)”, insinuând că reforma justiției trenează din cauza CRJM.

9 iunie 2023

Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a redistribuit anunțul Comisiei Pre-Vetting referitor la faptul că trei candidați la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor nu au promovat evaluarea reluată. Autorul publicației a menționat că niciun candidat judecător nu ar promova evaluarea reluată deoarece „nici unul din ei, nu a intrat în grația lui Vladislav Gribincea și Oleseii Stamate”, sugerând astfel că activitatea Comisiei Pre-Vetting este ghidată și controlată de către directorul de program din cadrul CRJM.

30 iunie 2023

În contextul vizitei membrilor CRJM la sediul CSM, canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare prin care l-a numit pe directorul de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea – „coordonatorul – Groparul Justiției de pe Bâc” și a înjurat CRJM. Totodată, s-a insinuat că Vladislav Gribincea ar controla din umbră membrii CSM.

22 august 2023

Canalul de Telegram „Telegraph Moldova” a publicat o postare care includea o fotografie a directorului de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, numindu-l „veșnicul reformatore al Justiției moldovenești” care „dorește să devină judecător la CSJ, iar pentru această ascensiune va fi evaluat de către colegii săi de la CRJM, aceștia ocupând în prezent toate funcțiile cheie din Comisia Pre-Vetting”. La finalul postării a fost adăugată sintagma „Opriti-i!”, însoțită de un emoticon cu conotație negativă. Postarea a fost redistribuită de canalul de Telegram „PATRIOT”. Autorul postării a menționat că „avocatul Vladislav Gribincea, care a modificat legea astfel încât avocații să poată fi judecători la CSJ, s-a înscris în lista candidaților la funcția de judecător CSJ” și că urmează a fi evaluat de colegii săi de la CRJM, ceea ce ar fi considerat un „business de familie”. Ambele postări propagă narativul fals precum că Vladislav Gribincea ar influența deciziile Comisiei Pre-Vetting.

1 septembrie 2023 Canalul de Telegram „PATRIOT” a publicat o postare ce includea imaginea lui Vladislav Gribincea atașată pe fundalul sediului CSJ, menționându-se că acesta este „oaspete permanent” și „povățuitor principal” în cadrul curții, adăugându-se și afirmația „Președintele a plecat, trăiască președintele!”. Postarea a fost făcută în contextul faptului că, în acea zi, Vladislav Gribincea urma să țină un seminar în fața judecătorilor CSJ. S-a sugerat că acesta încearcă să-și impună propriile interese asupra magistraților CSJ.

20 septembrie 2023 Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în legătură cu scandalul legat de fostul membru al CSM, Iulian Muntean, care în pofida faptului că a fost vizat într-un dosar de corupție, a promovat totuși evaluarea externă. Autorul a insinuat că eșecul în cauză se datorează directorului de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, pe motiv că acesta ar fi controlat întregul proces de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor.

Mai târziu, „Casa de Nebuni” a publicat o postare mai detaliată, în care a învinuit membrii Comisiei Pre-Vetting și secretariatul acesteia pentru faptul că la solicitarea lui Vladislav Gribincea au ascuns deliberat informația privind dosarul penal în care era vizat Iulian Muntean. Autorul a menționat că Nadejda Hriptievski, membră a Comisiei, fondatoarea și fosta directoare de program CRJM, precum și Elena Prohnițchi, șefa Secretariatului Comisiei Pre-Vetting și fostă membră a Consiliului de administrare CRJM, ar fi fost infiltrate intenționat de către Vladislav Gribincea pentru a-i executa indicațiile în procesul de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor. Postările fac parte dintr-un șir de narrative conspiraționiste care susțin că „proprietarul CRJM” – exprimare care face referință la faptul că îi „cumpără pe toți” – Vladislav Gribincea ar controla și influența din umbră activitatea și deciziile Comisiei Pre-Vetting, dar și ale secretariatului acesteia.

2 octombrie 2023 Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care l-a acuzat pe Vladislav Gribincea de presupusul eșec și nereușite ale Comisiei Pre-Vetting, numindu-l „Groparul Reformei Justiției”. Autorul postării a insinuat că fosta angajată a Secretariatului Comisiei și fostă membră a Consiliului de administrare CRJM, Cristina Pereteatcu, ar fi fost infiltrată de către directorul de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, și că activitatea acesteia în cadrul secretariatului ar fi fost nefavorabilă și ar fi discreditat reforma justiției. De asemenea, s-a menționat că remunerarea Cristinei Pereteatcu ar fi fost exagerată și nejustificată. Membrii și angajații CRJM au fost și ei atacați, fiind catalogați drept „putrigani” infiltrați peste tot în cadrul Comisiei. Autorul postării a făcut referire și la fostul membru CRJM și actualul membru CSM, Ion Guzun, sugerând că doar astfel poți trece evaluarea, implicând că Comisia este formată din exponenți ai intereselor CRJM și în special ai lui Vladislav Gribincea.

4 octombrie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care, la atașamentul ce includea anunțul deputatului european Siegfried Mureșan privind rezoluția adoptată de către Parlamentul European prin care se solicită începerea negocierilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, a menționat că rapoartele „celor de la IPRE și CRJM” l-au manipulat, făcându-l să creadă că în Republica Moldova „se fac reforme, în special în ceea ce privește combaterea corupției”. Aceasta sugerează că IPRE și CRJM prezintă rapoarte false și incorecte privind procesul de implementare a reformelor în țară, manipulând astfel opinia partenerilor externi de dezvoltare.
6 octombrie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare, în care a insultat foștii membri și angajații CRJM. Această postare a fost publicată în contextul anunțului fostului membru al Comisiei Pre-Vetting, Vitalie Miron, privind demisia sa, în urma scandalului legat de juristul Iulian Muntean care ar fi trecut evaluarea în pofida faptului că figurează în calitate de învinuit într-un dosar de corupție. Într-o postare ulterioară, același autor a numit CRJM drept „ONG-ul parașutelor juridice”. Totodată, autorul a făcut aluzie că actualii și foștii membri și angajați ai CRJM ar fi discreditat activitatea Comisiei Pre-Vetting și că au favorizat anumite persoane care au parcurs procesul de evaluare externă.
6 octombrie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare la care era anexată o decizie a CSJ privind respingerea unui recurs înaintat de Ministerul Justiției, pe marginea unei cauze de contencios administrativ. Postarea era însoțită de textul – „Ministerul Justiției nu trebuia să ia doar cursuri de incompetență și impotență juridică de la CRJM (...)”.
24 octombrie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare, în cadrul căreia a fost redistribuită publicația CRJM cu privire la hotărârea CtEDO emisă în cauza fostului procuror general, Alexandr Stoianoglo. Autorul postării a numit angajații CRJM „analfabeți juridici” și a menționat că insistă pe faptul ca CRJM să-și schimbe denumirea în „Groparii Reformelor din Justiție”.
24 octombrie 2023	Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care era anexată o poză cu textul „Căsuța nu era mare, dar era de toleranță” («Домик был небольшой но публичный...»). Postarea a fost însoțită de mențiunea „despre CRJM”.

29 octombrie 2023 Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a caracterizat majoritatea membrilor Comisiei Pre-Vetting și angajații secretariatului drept „conserve” ale CRJM și FSM. Această postare a apărut în contextul unei investigații jurnalistice intitulate „Secretele Pre-Vettingului”, difuzate în cadrul emisiunii „Cutia neagră+” de la TV8. Într-o postare ulterioară, autorul a reiterat același narativ, învinuind jurnaliștii de „spălarea imaginii” membrilor Comisiei Pre-Vetting, CRJM și a „groparului justiției”, referindu-se la Vladislav Gribincea, care sunt vinovați de tot haosul din domeniul justiției.

8 noiembrie 2023 Canalul de Telegram „ZIUA – Ai dreptul să știi” a publicat o postare semnată de jurnalistul Nicolae Federiuc, în care acesta a remarcat că, deși nu cunoaște celelalte 5 condiții din cele 9 pe care Republica Moldova a trebuit să le îndeplinească pentru a începe negocierile de aderare la Uniunea Europeană, ar putea garanta „cu sânge” pentru una dintre ele, și anume creșterea implicării societății civile în procesele decizionale la toate nivelurile. Federiuc a afirmat că această condiție ar fi fost îndeplinită în proporție de 100% sau chiar mai mult, denumind reprezentanții societății civile „zurbagii grantofagi”. În plus, acesta a exprimat o întrebare retorică cu privire la perspectiva Uniunii Europene asupra beneficiilor ce prezintă implicarea societății civile în procesul de luare a deciziilor, sugerând posibilitatea unor ironii la adresa țării.

Această postare a fost redistribuită de canalul de Telegram „Casa de Nebuni”, care a exprimat acordul complet cu opinia jurnalistului. Potrivit autorului postării, „nu doar că ONG-urile participă, dar chiar controlează unele procese din țară”, făcând referire la „lideri” CRJM „care nu reușesc să treacă examenul la avocatură” și care „se ocupă de reforma justiției încă din perioada lui Plahotniuc”. Textul postării a adus atacuri și la adresa activistului civic, Sergiu Tofilat, numindu-l „un prost tipic celor de la WatchDog”. De asemenea, s-a invocat, fără dovezi, că desemnarea acestuia de către Ministerul Energiei în calitate de membru al Consiliului de administrație al SA „Moldovagaz” ar fi o formă de mituire a unui reprezentant al societății civile pentru a nu critica anumiți reprezentanți ai guvernării.

17 noiembrie 2023 Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a prezentat informații distorsionate, sugerând că sora angajatei CRJM, Olga Cortac, a fost reținută în SUA pentru escrocherii cu carduri bancare acum câțiva ani. La postare a fost anexată și poza acesteia extrasă de pe site-ul CRJM. Într-o postare ulterioară, autorul a oferit mai multe detalii despre subiect, fără a prezenta dovezi care să susțină informația publicată. Scopul postării a fost denigrarea activității CRJM și crearea unor asocieri false între angajații asociației și apropiații acestora cu diverse activități ilegale.

-
- 24 noiembrie 2023** Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare însoțită de o secvență video a ședinței Parlamentului în care judecătoarea Tatiana Răducanu a fost desemnată în calitate de membru al Comisiei de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor. Autorul a încheiat postarea cu o întrebare retorică – „cine va mai evalua procurorii?” – sugerând astfel că ar fi CRJM și atribuindu-i un calificativ necenzurat.
-
- 7 decembrie 2023** Canalul de Telegram „OBSERVATORUL” a publicat o postare în care a susținut că „ONGistul agramat” Ilie Chirtoacă, actualul președinte CRJM, ar fi cumpărat licența de avocat cu suma de 6000 EUR. Autorul a afirmat că Ilie Chirtoacă ar fi plătit această sumă membrilor Comisiei de soluționare a contestațiilor pentru a obține o decizie favorabilă. În aceeași postare, acesta a mai fost denumit „reformatoarea carton de la CRJM”, „omul loial și executor al lui Vladislav Gribincea”, iar avocatura din Republica Moldova a fost descrisă ca fiind o urnă în care ajung pe ușa din spate toți procurorii controversați și ONGiștii analfabeți funcționari.
-
- 21 decembrie 2023** Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat o postare în care a acuzat CRJM că ar fi „distrus” sistemul judecătoresc din Republica Moldova. Comentariul a fost făcut în contextul mai multor cereri de demisie din funcție a unor judecători, care urmau să fie examinate în cadrul ședinței CSM. Conex, autorul a insultat angajații CRJM, numindu-i „agramați”.
-
- 27 decembrie 2023** Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a redistribuit anunțul lui Vladislav Gribincea privind vânzarea automobilului său personal. În postare, autorul l-a numit pe Vladislav Gribincea „Groparul justiției de pe Bîc, Gribincea RIP-reforms”.
-
- 29 decembrie 2023** Canalul de Telegram „PATRIOT” a publicat o postare fără text, ce conținea imagini cu directorul de program din cadrul CRJM, Vladislav Gribincea, și judecătorul Judecătoriai Ungheni, Constantin Chilian, împreună cu capturi de ecran ce vizau comentariile acestora la o postare a CRJM referitoare la creșterea salariilor judecătorilor și procurorilor urmare a promovării vettingului în 2024. Autorul postării a reacționat ulterior într-o postare intitulată „Gribincea – propagandist? Sau cum i-a „dat la bot” un magistrat Groparul justiției de pe Bîc”. Autorul a acuzat CRJM de dezinformare, denumindu-l „ONG-ul reformatoarea nr. 1 din RM – CRJM-ul lui Gribincea”. De asemenea, lui Vladislav Gribincea i-a fost atribuită denumirea de „El Reformatoarea”, fiind acuzat că a încercat să intimideze judecătorul și că controlează activitatea CSM.
-

APRILIE – NOIEMBRIE 2023

ATACURI ÎMPOTRIVA ORGANIZAȚIILOR DE MEDIA

Mai – decembrie 2023 Atacuri din surse cunoscute

3 mai 2023

Deputatul PSRM, Bogdan Țârdea, [a declarat](#) în cadrul unei postări pe rețelele de socializare că „PAS este partidul sorosiștilor”, iar organizația internațională [Reporterii fără frontiere \(RSF\)](#) care a elaborat [Raportul privind indicele libertății presei în lume](#) în anul 2023, conform căruia Republica Moldova s-a clasat pe locul 28 din lume, face parte din aceeași rețea. Acesta a specificat că respectivul raport „este scris de mai multe ONG-uri din aceeași rețea Soros – Asociația Presei Independente (API), Centrul de Investigații Jurnalistice (CIJ) și Centrul de Jurnalism Independent (CJI)” și că „toate aceste ONG-uri sunt apropiate de PAS”. Conform deputatului Țârdea, Moldova este „campion în libertate”, făcând referință la cele 6 posturi de televiziune și portaluri web [blocate](#) de către guvernare, astfel „eliminând complet mass-media de opoziție”.

Este important de remarcat că unele dintre ONG-urile criticate de Bogdan Țârdea în postarea sa au fost în lista semnatarilor declarației OSC-urilor care și-au exprimat public [îngrijorarea](#) în legătură cu suspendarea licențelor posturilor de televiziune vizate, cerând autorităților să ofere explicații detaliate și probe în legătură cu aceste decizii.

**Limitarea accesului la informații
29 iunie 2023**

Echipa de jurnaliști de la [Portalul IaloveniOnline](#) a contactat secretara Consiliului din Costești, Lilia Crețu, pentru a obține lista proiectelor de decizie propuse pentru ședința din 30 iunie 2023. Solicitarea a fost generată de lipsa informațiilor pe platformele online ale primăriei. Accesul la aceste informații le-a [fost refuzat](#), fiind îndrumați să depună o solicitare oficială. Jurnaliștii au expediat o astfel de solicitare prin e-mail către Primăria Costești, conform prevederilor [Legii privind accesul la informație](#). După două zile de la depunerea cererii, aceștia au primit un răspuns din partea secretarei, care le-a comunicat că nu pot primi proiectele, sugerând consultarea ulterioară a registrului actelor locale pentru decizii. Motivul refuzului a fost lipsa conformității cererii cu standardele formale. Primarul satului Costești, Vasile Borta, a refuzat repetat și categoric să ofere informațiile de interes public solicitate atunci când a fost contactat pentru explicații.

La 29 iunie 2023, nouă organizații neguvernamentale din domeniul mass-media [au semnat o declarație comună](#) prin care au condamnat tentativa primarului de a împiedica accesul jurnaliștilor la proiectele de decizii ale Consiliului sătesc, cerându-i acestuia să respecte obligațiile prevăzute de legislația referitoare la transparența în procesul decizional.

18 decembrie 2023

În cadrul [ședinței săptămânale](#) a Primăriei municipiului Chișinău, primarul Ion Ceban a lansat mai multe atacuri împotriva jurnaliștilor de investigație. El i-a caracterizat pe aceștia drept „killeri politici, angajați pe bani foarte mari, de proveniență dubioasă”, care „execută docil comenzi politice”. Aceste afirmații au fost făcute în contextul unei [investigații jurnalistice](#) publicate de TV8 în ajunul ședinței, care trata aspecte de interes public, și anume privind sumele fictive donate unor partide politice în timpul campaniilor electorale, inclusiv referitoare la primar și partidul Mișcarea Alternativă Națională (MAN). În cadrul discursului său, primarul a subliniat că în timpul campaniilor electorale din noiembrie 2023, angajații Primăriei au fost intimidați „de camere ascunse și întrebări tendențioase” ale jurnaliștilor privind opțiunile politice din scrutinul local. El a îndemnat angajații să denunțe la procuratură acțiunile „acestor pseudo-jurnaliști”, susținând că anterior, la cererea MAN și a sa personală, au fost amendate cu peste 300 000 MDL acele posturi de televiziune care au difuzat știri false, manipulări și minciuni.

Ulterior, partidul MAN a trimis mai multor misiuni diplomatice și organizații internaționale în Republica Moldova [o scrisoare](#) în care a acuzat postul TV8 de intimidarea membrilor și simpatizanților partidului la locul de muncă, prin întrebări despre sumele donate la bugetul formațiunii și veniturile lor. S-a menționat că TV8 este una dintre televiziunile care au prezentat negativ MAN și Ion Ceban, iar scopul investigației era de a „descuraja implicarea activă a membrilor și susținătorilor” lor.

În replică, organizațiile neguvernamentale din domeniul mass-media au emis [o declarație](#) prin care au condamnat comportamentul impropriu al primarului și atacurile sale de intimidare împotriva jurnaliștilor, care își îndeplinesc rolul de a informa societatea despre subiecte de interes public. De asemenea, a fost criticată utilizarea resurselor administrative în scopul subminării libertății presei. Semnatarii au solicitat primarului să adopte un limbaj demn și adecvat și să evite manifestarea oricăror forme de intoleranță față de jurnaliști și instituțiile media.

Aprilie – noiembrie 2023

Atacuri de pe canalele de Telegram (includ surse anonime)

8 aprilie – 4 mai 2023	<p>Canalul de Telegram „Observatorul” a publicat mai multe postări cu rezultatele unui sondaj care a avut întrebarea: „Cu cine ați compara presa liberă din Republica Moldova?”. Opțiunile de răspuns prezentate presupuneau calificative degradante și denigratoare, cum ar fi: „cu o babă-hârcă hidoasă, invidioasă și rea”, „cu o escortă elegantă și rafinată”. Opțiunea de răspuns care a fost selectată de 78% dintre cei 120 de respondenți a fost „cu o prostituată de pe marginea drumului, frustrată și flămândă”.</p> <p>La 4 mai 2023, canalul de Telegram „Lustrația Presei” a realizat un sondaj similar cu întrebarea: „Cine se vinde mai ieftin pe trotuarul jurnalismului moldovenesc?”, opțiunile de răspuns incluzând ProTV, Jurnal TV, ZdG, Asociația Presei Independente, Centrul de Investigații Jurnalistice, TV8, Radio Europa Liberă, Publika TV și CJI. Rezultatele sondajului nu au fost făcute publice.</p>
20 aprilie 2023	<p>De Ziua Mondială a Libertății Presei, canalul de Telegram „Observatorul” a lansat mai multe atacuri în adresa jurnaliștilor prin intermediul unei postări. Acesta a felicitat pe „toți cei ce se hrănesc din profesia dată în Moldova, își agonisesc averi și își bucură sponsorii, donatorii și finanțatorii spălând creierii oamenilor și cenzurând agenda evenimentelor după bunul plac al comanditarilor”. În plus, s-a menționat că presa din țară „și-a pierdut credibilitatea mai rău decât justiția”, fiind acuzată că „bagă pe gât ideologii și viziuni” și ignoră principiile fundamentale ale libertății de exprimare și dreptul la informare. În final, s-a sugerat că în Moldova această zi „ar trebui redenumită în „Ziua luptei cu desfrânarea presei””.</p>
30 aprilie 2023	<p>Vlogger-ul și autorul canalului de Telegram, Vitalie Florea, a comentat premiul acordat WatchDog.md pentru lupta împotriva dezinformării de către Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, comparându-l cu premiul acordat unui „canibal pentru lupta împotriva canibalismului” și aducând referințe negative la adresa comunității LGBT+. Postarea a fost redistribuită de pe canalul de Telegram „Cutia albă”, autorul căruia a inclus comentariul „stăpânii își premiază cățelușii”.</p>
3 mai 2023	<p>Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a calificat Ziua Mondială a Libertății Presei drept „Ziua Internațională a Libertății Prostituei” și a transmis urări de „la mulți ani cu executare jurnaliștilor compromiși” din țară pentru dezinformare, clevetire și linșaj pe nedrept. Jurnaliștii au fost învinuiți că s-au „vândut ca o prostituată de doi bani” și că sunt „expresia mizeriei din această țară”, precum și că primesc „plicuri de la proprietarii de sclavo-jurnaliști pentru a acoperi hoțiile”.</p>

Autorul postării a adăugat că jurnaliștii veritabili „pot fi numărați pe degete”. Ulterior, pe acest canal de Telegram a apărut [o postare](#) ce includea mai multe capturi de ecran. În primul rând postarea includea o imagine caricaturală în care ZdG, TV8 și Radio Europa Liberă reprezentau „prostituatele” ce primesc bani de la partidul PAS. Apoi, a fost inclusă o imagine cu postarea WatchDog.md prin care aceștia prezentau premiul primit pentru lupta împotriva dezinformării, oferit de Delegația Uniunii Europene la Chișinău. De asemenea, a fost inclus și comentariul jurnalistului de investigație de la ZdG, Victor Moșneag, care a comentat reacțiile negative și ironice în legătură cu Ziua Mondială a Libertății Presei. Autorul postării a susținut că jurnaliștii de pe „zgardă” și-au pierdut demnitatea și au „devenit prostituate mediaticе”, adăugând că în pofida tuturor analizelor și sondajelor realizate de WatchDog și ONG-urile cu care aceștia „mănâncă” „din aceeași treacă”, jurnaliștii vor fi totuși considerați ca fiind „în fruntea cozii la capitolul credibilității”. Autorul a mai adăugat că jurnaliștii ZdG mereu au fost și vor rămâne „niște escorte ale politicianilor” care au „transformat o meserie întregă într-o nulitate absolută”.

În cadrul [unei postări](#) pe canalul de Telegram „PATRIOT”, ziua de 3 mai a fost marcată drept „zi de doliu național”.

Cu ocazia Zilei Mondiale a Libertății Presei, vlogger-ul Vitalie Florea a publicat și el [o postare](#) pe canalul său de Telegram, prin care și-a exprimat dezaprobarea față de acuzațiile aduse presei cu privire la manipularea opiniei publice și inducerea în eroare a societății. Acesta a considerat că astfel de acuzații sunt inacceptabile în contextul actual, având în vedere diversitatea surselor de informare disponibile. În postarea sa, Florea s-a adresat jurnaliștilor afirmând: „Continuați să manipulați, să ridiculizați și să subestimați populația Republicii Moldova. Ei doresc acest lucru, ei îl așteaptă, ei își aleg sursele preferate care să le ofere „adevărul” dorit”. Totodată el a asigurat jurnaliștii că va continua să-i critice de fiecare dată când aceștia vor „depăși limitele în procesul de influențare a opiniei publice”, pentru a-i „menține la sol”. Ulterior, Florea a publicat un sondaj cu întrebarea – „Cine se vinde mai ieftin pe trotuarul jurnalismului moldovenesc?”.

11 mai 2023

Vlogger-ul Vitalie Florea a publicat [o postare](#) pe canalul său de Telegram, criticând în termeni duri canalul de televiziune și jurnaliștii de la TV8. În postarea respectivă, el a descris TV8 ca fiind o „televiziune care linge guvernarea 24/24, cu buget de milioane de euro anual și... se uită 65 de persoane la asta”.

28 iunie 2023

Canalul de Telegram „Casa de Nebuni” a publicat [o postare](#) ce conținea atacuri la adresa unor jurnaliști și organizații media din Moldova, în contextul unui articol apărut în ZdG referitor la Vladimir Plahotniuc. În această postare, Mariana Rață a fost criticată pentru presupusa lipsă de opoziție față de „scurgerile de informații pe care le primește TV8 și ZdG de la Ciumacenco”, iar ZdG a fost denumit „ziarul de grupavuhă media”. Postarea a sugerat că presa „se prostituează” pentru informații pe care „le-ar putea obține de la PCCOCS”, adăugându-se că Ciumacenco ar putea să le ofere chiar și o „prostituată „po-dișofke””.

11 octombrie 2023

Canalul de Telegram „PATRIOT” a [publicat](#) o înregistrare video a avocatei Fulga Grabovski, în care aceasta învinuia reprezentanții mass-media din Moldova – TV8, anticoruptie.md, ZdG și JurnalTV – de lipsă de imparțialitate și de manipulare. Înregistrarea video era adresată președintelui Comisiei Pre-Vetting, Herman von Hebel, cu scopul de a-l preîntâmpina „să nu se lase manipulat de bandiții locali „luptători cu corupția””, făcându-se aluzie la jurnaliștii surselor de mass-media prenotate și la unii reprezentanți ai societății civile. Autoarea a învinuit jurnaliștii de colaborare și complot cu autoritățile de drept din țară.

2 noiembrie 2023

Canalul de Telegram „INDEX – Află primul!” a publicat [o postare](#) în care directorul API, Petru Macovei, a fost ținta unui atac în contextul redistribuirii unei postări făcute de Victor Chironda, care aborda două scrisori adresate de către primarul capitalei, Ion Ceban, [Ambasadorului Federației Ruse](#) și [Ambasadorului SUA la Chișinău](#). Autorul postării a afirmat că Petru Macovei ar fi „plătit cu milioane de dolari anual pentru a lupta cu FAKE NEWS”, dar distribuie „o informație cu document fals, fapt demonstrat de primarul capitalei, Ion Ceban”. Postarea [a fost redistribuită](#) de canalul de Telegram „PATRIOT”, fiind însoțită de un comentariu denigrator în care acesta a fost etichetat drept „Pechea ăsta Macovei”, fiind caracterizat ca fiind „o parodie de om, de ong și de jurnalist”, descris ca unul dintre „cățelușii neînsemnați ai regimului, care fac și ei ce pot pentru a mai prinde câte un os”.

FEBRUARIE – DECEMBRIE 2023

ATACURI ÎMPOTRIVA JURNALIȘTILOR

Februarie – octombrie 2023

Atacuri din surse cunoscute

7 februarie 2023

În cadrul emisiunii „Discuțăm împreună” («Обсуждаем вместе») de la postul regional de televiziune Gagauziya Radio Televizionu (GRT) au avut loc numeroase atacuri la adresa jurnalistului și fondatorului portalului [Nokta.md](#), Mihail Sirkeli, în legătură cu exprimarea opiniei sale critice privind [referendumul](#) din februarie 2014, care viza declararea „independenței autonomiei găgăuze” și care ulterior a fost [declarat ilegal](#) de instanțele de judecată naționale. Invitații din cadrul emisiunii, printre care deputatul Adunării Populare, Leonid Kiosa, și doi activiști civici – Ivan Kîlcik și Mihail Vlah, acesta din urmă fiind și președintele Consiliului de Observatori al furnizorului public regional de servicii media GRT – l-au etichetat pe jurnalist ca fiind „josnic”, „ticălos”, „care se vinde”, „execută comenzi”, adăugând că „nu avem nevoie de propagandă homosexuală și lesbiană, cine este el însuși, acest Sirkeli” etc. («непорядочный», «подлый», «грязный», «купленный», «выполняет заказ», «не нужна нам пропаганда геев и лесбиянок, кем является он сам, этот Сиркели» ș.a.). Moderatoarea emisiunii, Irina Caraman, a avut și ea un comportament părtinitor, remarcat prin întrebările și opiniile exprimate în acord cu invitații, și prin faptul că nu a intervenit pentru a opri atacurile directe lansate de aceștia împotriva jurnalistului.

Acesta nu este primul caz de atac din partea politicianilor și activiștilor locali din UTA Găgăuzia, inclusiv din cadrul postului de televiziune GRT, împotriva unor jurnaliști, și personal împotriva lui Mihail Sirkeli. Astfel, la 15 februarie 2023, organizațiile neguvernamentale din domeniul mass-media au semnat o [declarație de solidarizare](#) cu acesta, prin care au semnalat degradarea calității jurnalismului la postul de televiziune GRT și lipsa pluralismului de opinii în cadrul emisiunilor acestui post. Semnatarii au solicitat demiterea lui Mihail Vlah din funcția de președinte al Consiliului, încetarea atacurilor împotriva jurnaliștilor, precum și respectarea activității profesionale a acestora.

13-20 martie 2023

În cadrul ședințelor săptămânale ale primăriei din [13](#) și [20 martie](#) 2023, primarul capitalei, Ion Ceban, a avut discursuri denigratoare față de jurnaliștii care investighează modul în care sunt administrate mai multe probleme din municipiu. Acesta catalogase materialele jurnalistice drept „minciuni”, „jumătăți de măsură”, „prostii” și „manipulare crasă”.

Adițional, primarul a lansat o solicitare viceprimarilor și șefilor de direcție din cadrul primăriei – să contracteze urgent servicii de monitorizare a presei pentru apărarea „demnității și imaginii Primăriei Chișinău”, pentru că acesta observase săptămâna anterioară că au fost „peste 300 de știri negative”.

ONG-urile de media [au condamnat](#) campania de intimidare, promovată de primar împotriva presei care abordează problemele capitalei. Adițional ONG-urile de media au condamnat practicile de utilizare a resurselor administrative, inclusiv bani publici și timpul din cadrul ședințelor autorității, pentru a lansa atacuri și amenințări în adresa reprezentanților mass-media. Organizațiile semnatare au punctat că Ion Ceban exercită o funcție publică, acțiunile căruia sunt verificate de mass-media și, potrivit [Legii cu privire la libertatea de exprimare](#), jurnaliștii sunt în drept să critice modul în care acesta își exercită atribuțiile.

14 septembrie 2023

În cadrul unei conferințe de presă, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Vladimir Bolea, [a înjurat](#) un jurnalist – „M-a z***t p*** ista!” – atunci când acesta l-a întrebat pe ministru despre subvențiile pentru agricultori, cel dintâi nerealizând că microfoanele erau pornite. Incidentul a provocat diverse reacții, iar la scurt timp, Vladimir Bolea a [prezentat scuze publice](#) pe pagina sa de Facebook, regretând exprimarea sa „nedemnă” și motivând reacția sa că a fost determinată de stresul momentului.

La 15 septembrie 2023, ONG-urile de media au emis o Declarație prin care au calificat comportamentul demnitarului drept „inadmisibil”, considerând că un astfel de limbaj este incompatibil cu funcția de ministru. Semnatarii declarației au solicitat prim-ministrului Republicii Moldova, Dorin Recean, să asigure tragerea la răspundere disciplinară a ministrului Vladimir Bolea.

21 septembrie 2023

Fotojurnalista din cadrul Agenției de Presă IPN, Elena Covalenco, a publicat o [postare](#) pe pagina sa de Facebook în care a dezvăluit faptul că i-a fost interzis accesul în regiunea transnistreană, fiind declarată „indezirabilă de către așa-numitele autorități” pentru o perioadă de trei ani. Această interdicție i-a fost comunicată în contextul unei deplasări în interes de serviciu la Tiraspol pentru a fotografia meciul de fotbal dintre „Sheriff” și clubul italian „Roma”. Jurnalista a presupus că această decizie ar fi avut legătură cu o deplasare anterioară în stânga Nistrului, când a însoțit o colegă jurnalistă care lucra la un material pentru postul „Deutsche Welle”.

ONG-urile de media au semnat o [declarație](#) în care au condamnat practicile abuzive și ilegale din partea Tiraspolului în raport cu jurnaliștii și a solicitat autorităților constituționale ale Republicii Moldova să asigure cetățenilor săi drepturile și libertățile garantate de lege. În aceeași zi, Biroul politici de reintegrare (BPR) a venit cu o [reacție](#) prin care a catalogat situația drept una „regretabilă” și care demonstrează încă o dată faptul că Tiraspolul „urmărește o altă agendă decât cea declarată public, aducând procesul de negocieri în impas”. BPR a asigurat că „vor aplica măsuri legitime de răspuns, capabile să descurajeze acest gen de acțiuni”.

17 octombrie 2023

Liderul Partidului Mișcarea Alternativă Națională (MAN) și actualul primar al capitalei, Ion Ceban, în cadrul unui [briefing de presă](#) desfășurat pe parcursul campaniilor electorale, a amenințat jurnaliștii că va monitoriza publicațiile care îl vizează și că orice informație denigratoare în adresa lui va fi atacată în instanță. Acesta a adăugat faptul că au fost deja posturi de televiziune care au fost „amendate cu 10 000 MDL sau cu alte sancțiuni” pentru acțiuni „care nu corespund cerințelor și criteriilor unei campanii electorale”.

26 octombrie 2023

Reportera ZdG, Măriuța Nistor, l-a [contactat telefonic](#) pe fostul premier și președintele Partidului Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM), Ion Chicu, pentru a-i solicita comentarii privind listele electorale ale fracțiunii pe care o conduce. În cadrul apelului telefonic, Ion Chicu a adresat diverse insulte în adresa jurnalistei și a redacției ZdG. Acesta a menționat că ZdG ar trebui să scrie despre PAS, că trebuie să înceteze „teroarea” și că aceștia sunt corupți „ca tot PAS-ul”, ulterior a încheiat apelul. Atunci când a fost abordat telefonic a doua oară, Ion Chicu a întrebat jurnalista: „mai ești obraznică încă?”, calificând-o drept „teroristă”. Acesta a învinuit din nou jurnaliștii ZdG, numindu-i „bordel mediatic” și „mizerii care primesc bani de la PAS ca să-i apere și să le curețe imaginea”. Pentru a obține răspuns la întrebări, jurnalista le-a adresat într-un mesaj. Răspunsul lui Chicu a inclus din nou insulte și reproșuri, numind jurnaliștii ZdG „escortese mediatice” și „ridicoli și dezgustători”, acuzându-i repetat pentru complicitate față de „crimele PAS-ului”.

ZdG a publicat ulterior o [declarație](#) prin care comportamentul politicianului, Ion Chicu, a fost calificat drept un atac împotriva libertății presei, având ca scop să descurajeze jurnaliștii. Discursul acestuia a fost totodată unul sexist și de ură, „adresate nu doar reporterilor de investigație, ci întregii bresle jurnalistice”. Redacția a cerut ca politicianul să adreseze scuze publice redacției și în special reporterei Măriuța Nistor. ONG-urile de media au semnat, de asemenea, o [declarație](#) prin care au condamnat comportamentul lui Ion Chicu, cerând ca acesta să exprime scuze publice și să manifeste pe viitor un limbaj și comportament decent.

Aprilie – decembrie 2023

Atacuri de pe canalele de Telegram (includ surse anonime)

4 aprilie 2023

Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a lansat mai multe atacuri împotriva jurnalistei de investigație și actualului redactor-șef al [portului Crime-Moldova](#), Julieta Savițchi, în legătură cu decizia sa de a încheia activitatea sa în cadrul CIJ. Aceasta [a anunțat](#) oficial plecarea sa din CIJ la data de 4 aprilie. În aceeași zi, canalul de Telegram „Lustrația Presei” a redistribuit anunțul jurnalistei, menționând că „azi e zi de dezlegare la purcei...”.

Într-o [postare anterioară](#), datată din 11 ianuarie 2023, autorul acestui canal de Telegram a lansat atacuri și comentarii denigratoare la adresa jurnalistei, numind-o „Julieta Alcogolevna SAVIȚCHI” și subliniind că aceasta a fost de fapt „izgonită de la CIJ”. Mai mult, s-a afirmat că motivul real al plecării sale este „conflictul intern cu Cornelia Cozonac legat de scăderea dramatică a audienței și a credibilității acestei așa-zise „Prese Independente”, cauzată de expunerea faptelor de corupție jurnalistică din vara anului 2022. Postarea a inclus și afirmația conform căreia a fost dezvăluită „prostituția jurnalistică a alcoolicei Savițchi” de către donatori și că „de-prostitutizarea presei moldovenești continuă”.

17 mai 2023

Jurnalistul Gabriel Călin [a publicat](#) pe canalul său de Telegram un video în care i-a acuzat pe jurnaliștii Alexandru Cozer, Val Butnaru și Vasile Năstase că ar fi primit bani în conturi deschise în România de la companii off-shore, având o legătură directă cu miliardul furat din Republica Moldova. Gabriel Călin a făcut publice câteva documente care, conform afirmațiilor sale, ar demonstra că jurnaliștii în cauză [au primit sume](#) între 1000 și 5000 EUR în repetate rânduri, în perioada cuprinsă între anii 2010 și 2015, de la compania off-shore „Aero Flight Limited”. Aceste transferuri ar fi fost efectuate prin intermediul [băncii ABLV Bank](#), acuzată de implicare în mai multe fraude globale, inclusiv în furtul miliardului din Moldova. Acesta a precizat că informațiile au provenit de la o sursă de încredere și că acestea sunt de asemenea cunoscute și de către organele de drept din Moldova.

Canalul de Telegram „Lustrația Presei” [a redistribuit](#) postarea jurnalistului Gabriel Călin, adăugând ironii la adresa jurnaliștilor vizați, dar și la adresa canalului de televiziune Jurnal TV, denumindu-l „Jurnal de buzunar”.

14 iunie 2023

Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a publicat [o postare](#) care includea o fotografie cu președinta CIJ, Cornelia Cozonac, alături de jurnaliștii Mariana Rață, Valentina Ursu și [Anatolie Golea](#), precum și o captură de ecran a unei [postări](#) a Corneliei Cozonac privind salariile fostului judecător, Ion Cazacu.

În conținutul postării, Cornelia Cozonac a fost denumită „jurnalista de bulevard” cu un „business-plan nou: spălarea imaginii corupților”, sugerând că aceasta „cerșește parale de la corupți”. De asemenea, președinta CIJ împreună cu Mariana Rață și Valentina Ursu au fost etichetate drept „prostituate de pe Boulevardul Jurnalismului Moldovenesc”, care „cerșesc profitul de la proxeneții care pompează bani în presa aservită”.

26 iunie 2023

Canalul de Telegram „PATRIOT” a publicat [o postare](#) în care au fost lansate atacuri la adresa jurnaliștilor–documentariști, Viorica Tătaru și Andrei Captarenco. Cei doi au fost premiați de către președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, pentru eforturile lor în realizarea filmului documentar „Drumul războiului”, care relatează istoriile locuitorilor orașului Irpin, ocupat de armata rusă chiar din primele zile ale războiului din Ucraina. În cadrul postării, jurnaliștii au fost denumiți „fidelii slujitori ai regimului”, ironizându-se faptul că aceștia ar fi „jurnaliști independenți”.

Ulterior, vlogger-ul Vitalie Florea [a redistribuit](#) această postare pe propriul său canal de Telegram. În cadrul postării, acesta a menționat că jurnalista Viorica Tătaru face parte din Consiliul de administrare al TV8, insinuând astfel că „președinta își mituiește oficial „cutiile negre””. De asemenea, canalul de Telegram „Lustrația Presei” [a publicat](#) o fotografie a jurnalistei denumind-o „gunoiul TV8” și adăugând alte caracterizări denigratoare cum ar fi „o provocatoare vândută”, „trădătoare a Moldovei și propagandistă a Ucrainei ca și toată urna ei de Gunoi TV8”.

29 iulie 2023

Pe canalul său de Telegram, vlogger-ul Vitalie Florea a distribuit [o postare](#) care conținea atacuri la adresa jurnalistei TV8, Mariana Rață. În textul postării, acesta a subliniat numărul redus de urmăritori ai emisiunii „Cutia neagră”, estimându-l între 200 și 300, o cifră pe care a considerat-o foarte mică în comparație cu succesul emisiunilor găzduite de jurnalistul Gheorghe Gonța, care a obținut într-o emisiune în care l-a avut ca invitat pe un lider de partid, 5,8 mii de urmăritori. Această discrepanță în audiență l-a determinat pe Florea să concluzioneze că există o prăpastie imensă între „un jurnalist talentat și mediocritate”, sugerând chiar și o schimbare a numelui emisiunii lui în „Rață în Neagra-i Coștreață”. Acest canal de Telegram cuprinde [mai multe postări](#) cu mesaje denigratoare la adresa jurnalistei.

31 iulie 2023

Canalul de Telegram „Observatorul” a publicat [o postare](#) în care jurnalista TV8, Viorica Tătaru, a fost învinuită că similar altor reporteri TV8, aceasta „manifestă comportament tendențios și folosește platforma presei pentru a-și soluționa interesele personale” și că vine la fața locului nu pentru a descrie un eveniment, dar pentru a intimida „angajații statului aflați în misiune”. Postarea a apărut în contextul perchezițiilor desfășurate la domiciliul fostului polițist al Brigăzii „Fulger”, veteranul războiului de pe Nistru și unul dintre cei care a luptat în Legiunea Internațională a Ucrainei, [Arslan Safarmatov](#). De asemenea, a fost menționat că Viorica Tătaru „s-a făcut remarcată prin postări, ieșiri publice și reportaje pro-guvernamentale” și este „o promotoare activă a LGBT și valorilor distructive în societate”. Autorul postării a afirmat că aceasta este „plătită cu premii în plicuri, granturi și salarii excesive pentru exprimare în numele democrației moldovenești”. A fost sugerată și ideea de a desfășura un vetting și pentru jurnaliști.

6 august 2023

Canalul de Telegram „PATRIOT” [a publicat o postare](#) în cadrul căreia a fost distribuită declarația jurnalistei și directoarei ZdG, Alina Radu, cu privire la majorarea taxei de parcare la Aeroportul Chișinău. Autorul postării a afirmat că nu este necesar să angajezi „comunicatori” pentru a obține explicații, deoarece poți să-ți „cumperi presă liberă”, iar jurnaliștii acționează „pe post de trompete”.

Această postare a fost ulterior redistribuită pe mai multe canale de Telegram, inclusiv „Casa de Nebuni”, unde [s-a menționat](#) „ce de jos a căzut Alina Radu”, și pe canalul de Telegram al vlogger-ului Vitalie Florea, în care acesta a venit cu [atacuri](#) la adresa jurnaliștilor ZdG. Acesta i-a caracterizat ironic ca fiind „presă independentă cu valori europene” și a adăugat că este „un sentiment deosebit când urmărești cum aceste scule din costereța guvernării PAS, pe care numai nu jurnaliști îi poți numi, justifică atrocitățile, furturile și incompetența grupării criminale PAS”, făcând-o din două motive – „banul și complicitatea”. Vitalie Florea a mai menționat că aceasta este reprezentarea „degradării morale și umane”. Alina Radu a șters postarea de pe Facebook.

7 august 2023

Vlogger-ul Vitalie Florea [a publicat o postare](#) pe canalul său de Telegram în care a venit cu comentarii denigratoare la adresa jurnalistului Ștefan Grigoriță, dar și împotriva jurnaliștilor la general. Aceste comentarii au apărut în contextul unei postări a jurnalistului, în care acesta a prezentat o imagine caricaturală evidențiind reacția cetățenilor față de majorarea cu 10 MDL a taxei de parcare la Aeroportul Chișinău.

În textul postării acesta l-a denumit ironic pe Ștefan Grigoriță „jurnalist liber și independent” care este „hrănit din granturi” și care încearcă să justifice acțiunile guvernării PAS. Vitalie Florea a mai adăugat că „aceste scule, printr-o nedumerire numiți jurnaliști, ar justifica orice, fie canibalism, nazism ori pedofilie. Вопрос цены”.

-
- 11 august 2023** Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a [publicat o postare](#) ce conținea un atac la adresa mai multor reprezentanți ai mass-media. Autorul postării a redistribuit postarea jurnalistului de investigații de la ZdG, Victor Moșneag, în care acesta critica Procuratura Anticorupție pentru refuzul de a face publice numele celor care au depus garanții pentru eliberarea fostului deputat democrat, Vladimir Andronachi, din arest la domiciliu. În comentariul atașat la această postare, autorul acestui canal de Telegram a menționat că „cel mai mare eșec al sistemului procuraturii” este că „mizerii sociale ca cei de la ZdG, Julieta Savițchi, Cornelia Cozonac și Maria Olar, sunt în libertate”.
-
- 7 noiembrie 2023** Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a [publicat o postare](#) care conținea un mesaj denigrator în adresa președintei CIJ, Cornelia Cozonac. Autorul postării a distribuit o poză cu aceasta, însoțită de comentariul: „Purcica înrumenește la vederea grantului dat ONGului său”.
-
- 10 noiembrie 2023** Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a publicat [o postare](#) care include atacuri la adresa mai multor jurnaliști din Republica Moldova, printre care Mariana Rață, Vitalie Călugăreanu, Viorica Tătaru, Victor Moșneag, Julieta Savițchi, Anatolie Golea, Cornelia Cozonac și Alina Radu. Aceștia au fost denumiți „Prostituatele din Haremul Jurnalismului Moldav”, [adăugând ulterior că](#) „prețul pentru satisfacere cerut de prostituatele jurnalistice pornește de la o sticlă de vodcă și ajunge la 40k euro”. În plus, autorul postării a îndemnat cititorii săi să-i agreseze fizic pe acești jurnaliști, sugerând că „dacă întâlniți pe aceste persoane pe stradă, să le scuipați în față”.
-
- 22 decembrie 2023** Canalul de Telegram „Lustrația Presei” a lansat [un atac](#) la adresa jurnaliștilor care au participat la cea de-a 29 ediție a Galei Anuale a Clubului de Presă „[Jurnaliștii anului](#)” 2023, organizat de CJI și Comitetul pentru Libertatea Presei (CLP), în cadrul căreia au fost decernate premiile „[Jurnaliștii anului](#)” 2023 și scopul căreia este de a încuraja jurnaliștii din Republica Moldova în eforturile lor de a realiza presă de calitate, conform standardelor internaționale. Autorul postării a menționat că „aceștia iar și-au împărțit premii între ei... Cică jurnaliștii anului. Poate anusului?”.
-

IANUARIE – OCTOMBRIE 2023

ATACURI ÎMPOTRIVA COMUNITĂȚII LGBT

19 ianuarie 2023

Fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon, [a exprimat](#) într-un interviu opinia sa cu privire la [hotărârea](#) CtEDO din 17 ianuarie 2023, care a obligat statele membre ale Consiliului Europei să adopte legislația pentru recunoașterea și protejarea cuplurilor de același sex. Dodon a susținut că adoptarea unui cadru legal care ar recunoaște familiile de același sex și ar asigura protecția acestor cupluri ar „lovi puternic în valorile poporului nostru, Moldova fiind o țară ortodoxă”. El a declarat că va depune toate eforturile posibile pentru ca aceste valori „străine” să nu fie niciodată implementate în Moldova. Fostul președinte a continuat să facă referiri negative la cuplurile LGBT în alte [postări ulterioare](#).

24 ianuarie 2023

Președintele partidului „Partidul Nostru”, Renato Usatîi, a făcut o [declaratie ironică](#) la adresa cuplului format din activiștii LGBT+ Angelica Frolov și Leo Zbancă. Acesta s-a oferit să le cumpere o casă în Italia cu condiția ca aceștia să-și înregistreze căsătoria și să-și stabilească reședința în țara respectivă. Politicianul a mai sugerat că aceștia ar putea ulterior să ajute „cu mutarea în Italia pe termen lung a tuturor celorlalți care doresc să încheie astfel de căsătorii”. Renato Usatîi se referea la casele care [se vând cu 1 euro](#) în zonele slab populate ale Italiei.

Această declarație a apărut urmare a [deciziei celor doi](#) de a-și înregistra căsătoria la Agenția Servicii Publice, iar după ce au primit un refuz, [au acționat](#) instituția în judecată, invocând obligația impusă de CtEDO statelor membre.

30 ianuarie 2023

Mitropolia Republicii Moldova și-a [exprimat opinia](#) cu privire la hotărârea CtEDO din 17 ianuarie 2023, caracterizând hotărârea ca fiind „strigătoare la cer”. Aceasta a îndemnat credincioșii să se opună legalizării și promovării acesteia „pentru ca o asemenea legalizare și promovare a păcatului să nu aibă loc”. Reprezentanții Mitropoliei s-au adresat totodată și autorităților, atenționându-i că depinde de ei cum vor „rămâne înscrise în istorie – ca niște oameni cu demnitate sau trădători care promovează valori străine acestui neam, de dragul unor trecătoare beneficii și recunoștințe”.

2 februarie 2023

Deputatul din fracțiunea parlamentară a Blocului Comuniștilor și Socialiștilor, Alexandr Nesterovschi, a prezentat o [inițiativă legislativă](#) în plenul Parlamentului, care viza interzicerea „propagandei homosexuale”, solicitând ca aceasta să fie inclusă în ordinea de zi.

Proiectul de lege prevedea aplicarea unor sancțiuni, cum ar fi amenzi în valoare de la 5 000 la 20 000 MDL și interdicția de a ocupa anumite funcții sau de a desfășura anumite activități de la 1 la 5 ani, în cazul promovării și demonstrării relațiilor sexuale netradiționale în instituțiile de învățământ sau în cazul răspândirii informațiilor în rândul minorilor, care i-ar putea determina să își exprime dorința de a-și schimba sexul. Propunerea a fost respinsă de majoritatea parlamentară.

13 aprilie 2023

Preotul ortodox, Vitalie Șincari, invitat în cadrul unei emisiuni online pe canalul Sputnik, a făcut diverse [declarații și atacuri](#) împotriva comunității LGBTQI+. Acesta a menționat că agenda LGBT este despre „vreau să fac sex în așa fel încât întreaga lume să fie f**** de mine, nu știu cuvinte mai culturale. Și ni se spune asta, ca fiind o persoană liberă”. Acesta a mai adăugat că conceptul căsătoriei este o „invenție religioasă”, creată de creștini, îndemnând astfel reprezentanții LGBT să își creeze propria idee – „numiți-o cum vreți, dar ei trebuie să o numească exact căsătorie, pentru a ne presa și a ne forța să ne schimbăm căsătoria în favoarea nebuliei lor...”.²⁰

20 aprilie 2023

Primarul capitalei, Ion Ceban, a venit cu mai multe declarații referitoare la marșul „Pride” în cadrul [emisiunii „Puterea a patra”](#), condusă de Gheorghe Gonța. Acesta a afirmat că Primăria nu va acorda autorizație pentru realizarea acestui eveniment, adăugând că consideră rezonabilă „propaganda pentru copii și nu doar”. Deși autorizația primăriei nu este necesară pentru a organiza marșul, Ion Ceban a reiterat [această declarație](#) în cadrul ședinței municipale din 12 iunie 2023.

Avocatul poporului, Ceslav Panico, a publicat ulterior [o declarație](#) prin care și-a exprimat îngrijorarea cu privire la discursurile umilitoare și discriminatorii ale unor deputați din Parlament față de comunitatea LGBTQI+ din Republica Moldova, precum și cu privire la intenția primarului capitalei de a interzice realizarea Marșului Comunității din 18 iunie 2023. Ceslav Panico a avertizat că astfel de discursuri pot duce la intoleranță, discriminare și tensiuni sociale și a cerut autorităților să trateze acest aspect cu seriozitate.

14 iunie 2023

Medicul pediatru Igor Pletosu a publicat pe rețelele de socializare un video în care a venit cu mai multe atacuri în adresa comunității LGBT. Acesta a calificat persoanele homosexuale drept „bolnavi psihic, care trebuie duși la lecuire la psihiatru” și că aceștia promovează o „propagandă stupidă”, „prostologie” și „desfrânare”. Acesta a adăugat, în cadrul unei noi postări din 19 iunie 2023, faptul că își dorește ca „promovarea în spațiul public al ideilor LGBT să fie interzise prin lege, altfel ajunge la absurditate”. Aceste declarații au fost făcute în contextul marșului LGBT. Ca urmare, Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus o plângere la Consiliul pentru Egalitate.

²⁰ Traducerea din limba rusă preluată din Raportul privind situația drepturilor persoanelor LGBT+ în Republica Moldova, anul 2023, realizat de Centrul de Informații GENDERDOC-M: https://gdm.md/wp-content/uploads/2024/01/Raport-GENDERDOC-M-2023_romana.pdf.

16 iunie 2023

Fostul președinte al Republicii Moldova, Igor Dodon, l-a [îndemnat public](#) pe primarul capitalei, Ion Ceban, să închidă strada București pentru reparații, locul unde urma să aibă loc marșul LGBT din 18 iunie 2023. Acesta a afirmat că în acest mod primarul ar putea să demonstreze „că este un mare patriot și protector al valorilor tradiționale”. Ulterior, la 17 iunie 2023, Primăria municipiului Chișinău [a informat](#) despre emiterea unei dispoziții privind efectuarea lucrărilor de curățare, defrișare și tăiere a copacilor exact pe traseul planificat pentru marșul LGBT. Cu toate acestea, străzile respective au fost ulterior eliberate.

17 iunie 2023

Membrii Partidului „Renaștere” au condamnat inițiativa de a organiza marșul comunității LGBTQI+ în centrul capitalei, anunțând în schimb organizarea propriului marș al „familiei tradiționale”. Anunțul a fost făcut în cadrul unui [briefing de presă](#) de către deputatul neafiliat, Vasile Bolea, și lidera Partidului „Renaștere”, Natalia Parasca. Vasile Bolea a susținut că marșul LGBTQI+ presupune „acțiuni de propagandă a unor valori care nu sunt proprii moldovenilor, care atentează la morala societății, la drepturile copiilor de a fi mai departe de acele valori care duc la perversiuni”. La rândul ei, Natalia Parasca a menționat că în calitate de mamă, aceasta este categoric împotriva ca cineva „să impună copilului ei o ideologie sexuală sau orientare” și că în calitate de reprezentant al unei familii tradiționale, aceasta nu își impune nimănui stilul său de viață.

18 iunie 2023

În ziua evenimentului „Moldova Pride” au fost organizate mai multe [contraproteste](#) în favoarea promovării familiei tradiționale, la care au participat zeci de preoți și enoriași. Aceștia au venit cu cruci, icoane și pancarte pe care erau scrise mesaje precum „Familii tradiționale”, „Stop propagării homosexualității”, „LGBT nu este o normalitate”, scandând „Rușine”. Unul dintre manifestanți a declarat că „Suntem împotriva păcatului. Suntem țară ortodoxă”. Mai târziu, credincioșii cu cruci și icoane au intenționat să se deplaseze către participanții la marșul LGBTQI+, dar au fost opriți de poliție.

În același timp, un alt grup de protestatari [s-a prezentat](#) cu pancarte în fața Ambasadei SUA. Unul dintre contraprotestatari, activistul Veaceslav Valico, a afirmat că „astăzi este LGBTQ+, mâine zoofilie, iar poimâine canibalism”.

19 iulie 2023

Liderul „Partidului Nostru”, Renato Usatîi, și deputatul în Parlament, Bogdan Țîrdea, au exprimat comentarii sexiste și denigratoare la adresa comunității LGBT în cadrul unui interviu. Renato Usatîi a menționat că atunci „când se pupă pe deal doi combainiori arată foarte urât”, „dar când se pupă două „padruji” asta nu poate fi numită o priveștițe urâtă”. Bogdan Țîrdea a adăugat că el se consideră „lesbian, în sensul că îmi plac femeile”.²¹

²¹ Raportul privind situația drepturilor persoanelor LGBT+ în Republica Moldova, anul 2023, realizat de Centrul de Informații GENDERDOC-M, pagina 14: https://gdm.md/wp-content/uploads/2024/01/Raport-GENDERDOC-M-2023_romana.pdf.

15 septembrie 2023 Partidul „Renaștere” a organizat [un protest](#) în fața sediului Delegației Uniunii Europene la Chișinău, exprimând opoziția față de procesul de integrare europeană. În timpul manifestației, reprezentanții partidului au expus un steag care, pe o jumătate, prezenta culorile steagului Uniunii Europene, iar pe cealaltă jumătate, culorile curcubeului, simbolizând comunitatea LGBT. Liderul partidului, Alexandr Nesterovschi, a rupt acel steag.

20 septembrie 2023 Deputatul PSRM și fostul candidat la funcția de primar general al Chișinăului, Adrian Albu, [a declarat](#), în cadrul campaniei electorale, că unul din scopurile sale este să transforme municipiul într-o „zonă liberă de propagandă homosexualismului” și să-l protejeze de orice „formă de propagandă agresivă a unor relații străine societății tradiționale”. Acesta a mai susținut că ține la apărarea valorilor sociale, morale și creștine, conform cărora o familie este formată doar dintr-un bărbat și femeie, mamă și tată, astfel va interzice orice formă de propagandă LGBT în școlile din Chișinău pentru a proteja copiii de o potențială corupere a valorilor tradiționale. Acesta a mai afirmat că va interzice paradele „Pride”, pe care le consideră o „propagandă agresivă a unor relații străine societății tradiționale”, declarând că „democrația ar trebui să reflecte voința majorității”.

6 octombrie 2023 Membrul fracțiunii PSRM în Consiliul municipal Bălți și candidatul la funcția de primar, Maxim Moroșan, în cadrul [emisiunii „Discuția de seară” de la TVC-21](#), a emis declarații denigratoare la adresa comunității LGBT, afirmând că aceasta reprezintă „o mizerie, murdărie, descompunerea societății”. Ulterior, s-a adresat susținătorilor LGBT din guvern, urându-le să aibă fiecare copilul lor „pe cineva de același sex cu ei în pat, noaptea. Asta ați crescut pentru ei”.

În urma acestor afirmații, Centrul de Informații GENDERDOC-M a depus o plângere privind discursul de ură utilizat. La 13 octombrie 2023, Moroșan a publicat o postare în care a catalogat plângerea drept un atac la adresa bunului simț și a milioanei de cetățeni. Acesta a adăugat că „LGBT, în persoana doamnei (sau domnului, nu știu cum e acolo obișnuit) prin avocata sa, Frolov Angelica de la GENDEROC-M, a depus o plângere la autoritățile de aplicare a legii pentru discreditarea adusă „pederaștilor și lesbianelor””. Postarea a stârnit ulterior amenințări și atacuri din partea mai multor urmăritori, îndreptate împotriva activistei Angelica Frolov și a comunității LGBT²².

²²Raportul privind situația drepturilor persoanelor LGBT+ în Republica Moldova, anul 2023, realizat de Centrul de Informații GENDERDOC-M, pagina 15: https://gdm.md/wp-content/uploads/2024/01/Raport-GENDERDOC-M-2023_romana.pdf.

16 octombrie 2023

Deputatul PSRM și fostul candidat la funcția de primar general al Chișinăului, Adrian Albu, a declarat în cadrul [dezbaterilor electorale](#) de la postul de televiziune Orizont TV, că „noi, socialiștii, o să luptăm și nu o să permitem propaganda LGBT în școli, acest punct și în programa electorală”, menționând că este un punct al campaniei sale. Ulterior, în cadrul [dezbaterilor electorale „Eu vreau să fiu primar”](#) de la ProTV, acesta a subliniat poziția sa categorică împotriva marșurilor LGBT, exprimându-și refuzul față de „propaganda LGBT în școli” în calitate de tată a trei copii. Deși este tolerant și respectă dreptul la iubire al fiecăruia, acesta consideră că „dragostea este ceva intim”, care ar trebui să rămână acasă. Adrian Albu a mai adăugat că „este o diferență între apărarea drepturilor – da, dar nu și propagarea lor”.

Alți politicieni participanți la dezbaterile electorale, precum deputații în Parlamentul Republicii Moldova, Diana Caraman și Vasile Bolea, au exprimat, de asemenea, o poziție negativă față de comunitatea LGBT și marșul „Pride”. Diana Caraman [a pledat](#) pentru protejarea strictă a „valorilor tradiționale, la care aderă mai mult de 90% din locuitorii Chișinăului”. Într-un interviu acordat în cadrul emisiunii „5 întrebări incomode” la Newsmaker, Vasile Bolea [a criticat](#) comunitatea LGBT și Centrul GENDERDOC-M, afirmând că astfel de organizații „atacă instituțiile de bază ale societății, cum ar fi biserica, cum ar fi familia tradițională”. De asemenea, a subliniat că „dacă vor fi cereri ulterioare către primărie pentru organizarea unor astfel de petreceri în locuri publice, se vor aplica măsuri legale în acest sens”.

17 octombrie 2023

Deputatul PSRM, Bogdan Țirdea, a venit cu declarații denigratoare la adresa comunității LGBT și a Centrului de Informații GENDERDOC-M în cadrul unui [interviu](#) acordat la TVC-21. Deputatul a menționat că anterior a fost întrebat de o jurnalistă în cadrul Parlamentului de ce nu a participat la „Pride Moldova” 2023, la care acesta a răspuns: „Stimată doamnă, sunteți complet nebună? Ce, să îmi pun și eu ciorapi și tocuri? Eu sunt deputat și consider că fiecare poate face ce vrea acasă și cu cine vrea, dar nu trebuie să își expună asta în public” («Я говорю «уважаемая, вы что, совсем мозгами тронулись? Мне что ещё, может колготки надеть, каблуки? Я – депутат и считаю, что каждый может дома заниматься чем угодно и с кем угодно, но не выносить это публично»»). Acesta a susținut că este „persecutat pentru că nu este homosexual” («преследуют за то, что он не гей») și că „Genderdoc-M, cerând 100.000 de lei de la mine, pentru că i-am insultat, i-am umilit, sau am vrut să îi violnez acolo, sau ce altceva îmi mai impută?” («Genderdoc-M, требуют с меня 100 тысяч леев, за то, что я то ли оскорбил, то ли унизил, то ли хотел изнасиловать их там, или что мне там ещё хотят пришить»).

LISTA ORGANIZAȚIILOR SEMNATARE ALE PREZENTEI RADIOGRAFII:

Amnesty International este o mișcare globală, formată din peste 10 milioane de oameni, care nu acceptă nedreptatea. Milităm pentru o lume în care drepturile omului sunt respectate de către toți. Suntem independenți de orice ideologie politică, interes economic sau religie. Mai multe informații pot fi găsite la: www.amnesty.md.

Asociația Obștească „Centrul pentru Comunicare Internațională și Drepturile Omului” este organizația neguvernamentală care gestionează platforma IaloveniOnline. Site-ul ialovenionline.md reprezintă o sursă media pentru raionul Ialoveni, îndeplinind și rolul unui watchdog local. Acesta monitorizează și reflectă activitatea administrației publice locale, informând cetățenii cu privire la guvernarea locală. Mai multe informații pot fi găsite la: www.ialovenionline.md.

Asociația Obștească „Media Alternativa” este organizația non-profit care a fondat TV8. Postul de televiziune TV8 a reușit să se poziționeze ca o sursă de informație credibilă și obiectivă, fapt confirmat de toate rapoartele de monitorizare independente. Organizația reprezintă o platformă pentru oamenii care gândesc, cărora le pasă și care acționează pentru viitorul Moldovei. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://tv8.md/despre-noi>.

Asociația Presei Independente (API) este una din cele mai active organizații mass-media din Republica Moldova, care promovează și oferă asistență presei independente. API este apreciată pentru campaniile media în diferite domenii de interes public și acțiunile de advocacy pentru dezvoltarea mass-media, de apărare a libertății de exprimare, accesului la informație și de promovare a autoreglementării jurnaliste. Mai multe informații pot fi găsite la: www.api.md.

API desfășoară **Campania împotriva informației false și tendențioase STOP FALS!** (www.stopfals.md), prin intermediul căreia contribuie la diminuarea efectelor și a impactului informației false, propagandistice și manipulative, difuzată pe diferite căi de comunicare, precum și la dezvoltarea capacităților cetățenilor de a analiza și reacționa critic la informațiile recepționate.

Promo-LEX*Promovarea democrației și a drepturilor omului*

Asociația „Promo-LEX” este o organizație neguvernamentală care urmărește promovarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile. Mai multe informații pot fi găsite la: www.promolex.md.

GENDERDOC
M

Centrul de Informații „GENDERDOC-M” este prima organizație neguvernamentală, care apără și promovează drepturile LGBT în Republica Moldova. Misiunea organizației este de a crea un mediu legislativ, juridic și social în societate pentru lesbiene, gay, bisexuali și transgenđeri, prin dezvoltarea comunității LGBT, prin informarea, promovarea drepturilor, acordarea serviciilor și extinderea capacităților organizaționale. Mai multe informații pot fi găsite la: www.gdm.md.

CRJM
Drepturi și justiție pentru toți

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este un think tank cu experiență vastă în analizarea activității și reformarea sectorului justiției, promovarea drepturilor omului și a reformelor pentru un mediu favorabil organizațiilor societății civile. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://crjm.org/>.

CONTACT
DEZVOLTĂM OAMENI, ORGANIZAȚII, COMUNITĂȚI

Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din Moldova „CONTACT” este o platformă activă de resurse, analiză, advocacy, dezbateri și comunicare pentru oameni activi, lideri/lidere comunitari/e și organizațiile societății civile, care vor să contribuie la dezvoltarea unei societăți civile puternice, credibile și influente cu un grad înalt de participare a femeilor și bărbaților și cu autorități publice transparente și responsabile. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://contact.md>.

CNPAC

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) este o organizație nonguvernamentală din Republica Moldova care promovează dreptul copiilor la protecție de orice formă de violență, concentrându-și acțiunile spre sensibilizarea și motivarea societății în vederea stopării relelor tratamente față de copii. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://www.cnpac.md>.

Fundația Soros Moldova este parte a grupului Fundațiilor pentru o Societate Deschisă, fondate de George Soros. Prioritățile Fundației sunt alineate strategic la prioritățile comune ale regiunii Europa și Eurasia. Viziunea noastră este ca Fundația Soros Moldova să rămână un far al democrației, o organizație notorie, inovatoare și durabilă; un partener de încredere, care promovează și apără societatea justă și sănătoasă, cu instituții eficiente și responsabile; economie funcțională și liberă, unde oamenii și comunitățile au șansa să-și construiască un viitor mai bun. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://soros.md>.

Institutul de
Politici Publice

Institutul de Politici Publice (IPP) este o organizație apolitică și non-profit. Scopul său este de a contribui la dezvoltarea Republicii Moldova în spiritul unei societăți deschise, participative și pluraliste, dedicate valorilor democratice. Mai multe informații pot fi găsite la: www.ipp.md.

nokta

nokta este o instituție media independentă creată ca proiect al asociației obștești „Pilgrim-Demo” în decembrie 2017. Misiunea noastră este să fim o voce a rațiunii, să nu ne fie frică de subiecte tabu și să informăm pentru o schimbare pozitivă. Principiile de bază ale redacției nokta sunt onestitatea, independența, credibilitatea, obiectivitatea și imparțialitatea. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://nokta.md/>.

PRIMĂRIAMEA este o comunitate a cetățenilor care doresc un Chișinău confortabil, accesibil și frumos. Lansat în martie 2016, proiectul promovează ideea unui oraș mai bun, în care autoritățile consultă cetățenii atunci când stabilesc priorități, dezvoltă și implementează politici publice. Mai multe informații pot fi găsite la: <https://primariamea.md>.

Documentul rămâne deschis spre semnare.

Această publicație a fost produsă cu sprijinul financiar al Uniunii Europene în cadrul proiectului „Scut pentru apărătorii drepturilor omului – Sprijin apărătorilor drepturilor omului în Republica Moldova”, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM). Conținutul prezentat este responsabilitatea exclusivă a CRJM și nu reflectă neapărat viziunea Uniunii Europene.